БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 212 (6402)
ОКТЯБРИИН 27
СУББОТО
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

Манай ороной арадуудай хани барисаанай ба алдар солын бата хэрэм, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай эбдэршэгүй түшэг тулгуури—Советскэ Социалистическэ Республикануудай агуууехэ Союз мандаха болтогой!

(Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ойдо ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Уриануудһаа)

ЛЕНИН—СТАЛИНАЙ ПАРТИИН ОКТЯБРЬСКА УРЯАНУУД

Үсэгэлдэр толилогдоһон, Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ойдо ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Уриануудые Советскэ Союзай арадууд туйлай ехэ бахархалтатайгаар угтаа. Ленин—Сталинай партиин дайшалхы Урианууд зохёон байгуулхы амгалан ажалда шэнэ баатаршалга гаргаха ябадалда, манай Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхын түлөө, коммунизм байгуулхын шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэхэ ябадалда советскэ арадые зоригжуулна.

Советскэ арад, бүхы оронуудай ажалшад уласхоорондын агууехэ һайндэртэ — Октябрьска социалистическэ революциин 34 ойн баярта бэлэдхэжэ байна. Октябрьска революциин илалта, гэжэ нүхэр Сталин хэлээ, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үндэһэн хубилалта, дэлхэйн капитализмын түүхын хуби заяанда үндэһэн хубилалта, дэлхэйн пролетариадай сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ үндэһэн хубилалта, бүхы дэлхэйн мүлжэгдэгшэ үргэн ниитын тэмсэлэй аргануудта ба эмхидхэлэй формонуудта, ажабайдалдань ба ёһо заншалдань, культурадань ба идеологидонь үндэһэн хубилалта хэһэн байна.

—Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ой мандаха болтогой! гэһэн ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Урианууд [illegible] зоригжуулхы үгэнүүд эдэ үдэрнүүдтэ дэлхэйн бүхы хэлэнүүд дээрэ суурияжа байна.

Агууехэ Октябриин идеянүүд улам бүри шэнэ, түүхэтэ илалтануудые туйлана. Октябрьска социалистическэ революциин болоһон үеһөө хойшо илалта туйлалгын шэнэ байдал дэлхэйн арадуудта байгуулагдаа. Октябриин агууехэ тугаар гэрэлтүүлэгдэһэн, СССР-тэхи социализмын амжалтануудаар зоригжуулагдаһан олон миллион хитад арад, арадай демократиин оронуудай ажалшад эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ жагсажа, империалистическэ боолшолгын гэнжые таһа сохин хаяад, шэнэ ажабайдал байгуулгын замда гараа. Советскэ Союзаар толгойлогдожо байгаа эб найрамдалай ба демократиин агууехэ лагерь илагдашагүй. Хитадай Арадай Республикын, арадай демократиин оронуудай амжалтанууд, Советскэ Союзтай тэдэнэй бата бэхи хани барисаан ба ахадүүгэй хани найрамдал хадаа сүлөөтэ арадуудай илагдашагүйн эшэ баримта мүн. Бүхы оронуудай эб найрамдал хүсэгшэ арадууд эб найрамдалай түлөө, американо-английска империалистическэ шэнэ дайн үүдхэгшэдтэ эсэргүү тэмсэлэй туг доро нэгэдэнэ, эб найрамдалай тала баригшадай уласхоорондын хүдэлөөн ургажа ба бэхижэжэ байна.

Бүхы дэлхэйн эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай һанал бодол ба оюун мэдэрэлынь Ленин—Сталинай партиин октябрьска Урианууд дотор иигэжэ эли тодоор харуулагдаа:

—Агрессорнуудтэ ба шэнэ дай үүдхэгшэдтэ эсэргүү, эб найрамдалай түлөө, демократиин түлөө, социализмын түлөө тэмсэгшэ бүхы арадуудта ахадүүгэй амар мэндэ!

—Социализм амжалтатайгаар байгуулжа байгаа арадай демократиин оронуудай ажалшадта ахадүүгэй амар мэндэ!

—Арадай-демократическа байгуулалтые амжалтатайгаар бэхижүүлжэ байгаа агууехэ хитад арадта ахадүүгэй амар мэндэ!

—Хитадай Арадай Республикын ба Советскэ Союзай эбдэршэгүй хани барисаан — Дальна Востогто эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай бата найдабари мандаха болтогой!

—Хари газарай булимтарагшадта эсэргүүсэн, өөрынгөө Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ дааха байдалай түлөө героическаар тэмсэжэ байгаа эрэлхэг корейскэ арадта ахадүүгэй амар мэндэ!

Баруун Германиие Европодохи империалистическэ агрессиин база болгохо гэһэн хорото түсэбүүдтэ эрид шууд эсэргүүсэжэ байгаа Германска Демократическа Республикые бэхижүүлгэ хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ шухала удхашанартай. Эб найрамдалда дуратай Германска Демократическа Республикын байгуулагдаһан ябадал хадаа, нүхэр Сталинай тодорхойлһоор, Европын түүхэдэ эрьелтын пункт болоо. Хоёр жэлэй туршада оршон [illegible] зуураа, Германска Демократическа Республика амгалан байгуулалтадаа ехэ амжалтануудые туйлаа. Шэнэ дайнай аюулай улам ехэдэжэ байхада, германска арадай бүхы түрүү хүсэнүүд нэгэдэжэл, бэеэ даанхай, демократическа, эб найрамдалда дуратай гүрэнэй түлөө тэмсэжэ байна.

—Баруун Германиие Европодохи империалистическэ агрессиин база болгохо гэһэн хорото түсэбүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэгшэ Германиин демократическа хүсэнүүдтэ амар мэндэ!

Эб найрамдал хамгаалга хадаа дэлхэйн бүхы арадуудай хэрэг мүн. Эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй уласхоорондын хүдэлөөн һүүлэй жэлэй туршада улам ехэ далайсатай болоо. Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн хоёрдохи Конгресс, агууехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалга хадаа мүнөө сагай хүсэн түгэлдэр энэ хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ шэнэ шата болоһон байна. Бүхы оронуудай табан зуун миллионһоо үлүү хүн зон Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Хандалгада гараа табяад байна. Эб найрамдалай тала баригшад, бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн атомна зэбсэг тушаа «Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В. Сталинай үгэһэн харюуе сэдьхэлээ гүн ехээр хананан угтаа. Арадууд болбол Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай политикын шэнэ гэршэ баримтые тус харюу дотор харана.

—Бүхы оронуудай ажалшад! Эб найрамдал сахилгын хэрэгые арадуудай өөһэдынгөө гарта абажа, тэрээниие эсэстэнь хүрэтэр аршалан хамгаалаа һаань, амгалан байдал сахигдаха ба батадхагдаха! Эб найрамдалай тала баригшадай уласхоорондын фронтые үргэдхэгты, бэхижүүлэгты!

— Бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай тала баригшад! Агууехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталалга туйлагты! Американо-английска империалистнуудай агрессивнэ түсэбүүдые элишэлэн сохигты, таһалдуулагты! Арад олониитые худал хуурмагай урьхада оруулха, тэдэниие мэхэлхэ ба дэлхэйн шэнэ дайн руу татаха арга дай үүдхэгшэдтэ бү олгогты!

Советскэ Союзай арадууд Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада ехэхэн дэбжэлтэтэйгээр ба зоригжолтойгоор гараа табижа байна. Энэ Хандалгада зуун миллион шахуу советскэ хүнүүдэй гараа табиһан ябадал хадаа эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай хэрэгые хамгаалхаар СССР-эй ажалшадай эрид шиидэнги байһаниие эли тодоор гэршэлнэ. Советскэ Союзай гадаадын сэсэн мэргэн сталинска политика бүхы оронуудай арад олониитэдэ халуунаар дэмжэгдэнэ.

—Арадуудай эб найрамдал ба аюулгүй байдалай, тэгшэ эрхын ба хани барисаанай политика—Советскэ Союзай гадаадын политика мандаха болтогой!

Советскэ арад зохёон байгуулхы амгалан ажал эрхилнэ. Манай орон дайнай хойто тээхи табанжэлые амжалтатайгаар бэелүүлээд, большевистскэ партиин хүтэлбэреэр, коммунистическэ байгуулалтын сталинска агууехэ программые бодотоор бэелүүлжэ байна. Советскэ хүнүүд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түшэг тулгуури болоһон социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ бүхы хүсэеэ зорюулна. Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд эб найрамдал ба манай Эхэ ороной бэеэ даанхай байдалые хамгаалжа байна. Советскэ сэрэгшэд! Өөһэдынгөө сэрэгэй ба политическэ эрдэмүүдые эсэшэ сусашагүй дээшэлүүлэгты! Дайшалхы шадабаряа улам нарижуулан һайжаруулагты! Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүсэ шадалые бэхижүүлэгты!

Манай арад ажахын ба культурна байгуулалтын бүхы участогууд дээрэ амжалтануудые туйлан, Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ойе угтажа байна. Мүнөөдэр толилогдоһон, СССР-эй арадай ажахые хүгжөөлгын гүрэнэй түсэбые 1951 оной III кварталда дүүргэлгын дүнгүүд тухай Центральна статистическэ управлениин мэдээсэл хадаа советскэ ороной социалистическэ экономикын шэнэ амжалтануудай гэршэ мүн. Манай социалистическэ гүрэнэй хүсэ шадалынь, советскэ общественнэ ба гүрэнэй байгуулалтын булюу һайнинь хадаа барилгын хүдэлмэринүүдэй туйлай ехэ далайса дотор, советскэ арадай ажана тэнигэлэн байдалай хэлбэришэгүй ургалта дотор илангаяа эли тодоор харагдана. Советскэ Союзда ерээд ошоһон гадаадын олон арбаад делегацинууд социализмын ороной амжалтанууд тухай, тэрээнэй эб найрамдалда дуратай политика тухай үнэниие өөһэдынгөө арадуудта абаашана.

Советскэ Союз тухай, эб найрамдалай түлөө тэрээнэй тэмсэл тухай үнэниие арадуудһаа хэншье далдалжа шадахагүй. Дайнай хойто тээхи үедэ хоёр системэнүүдэй дүнгүүдһээ зайсажа ошохын аргагүй. Капиталай оронуудта галзуу яаралтайгаар зэбсэгжэлгэ, гражданска промышленностиие хороолго боложо байна, олониитэ ажалшадай угырал яарал ургэдэнэ, реакциин галзууралга улам ехэдэнэ, ажалшадые ба тэдэнэй организацинуудые хэһээхэ хабшахадаа фашистска методүүдые хэрэглэхэ ябадал улам олошорно. Гэхэтэй хамта ажалшадай засагаа барижа байһан Советскэ Союз, арадай демократиин оронууд амгалан экономикые хүсэтэйгөөр дэбжүүлгын замаар, үргэн ниитэ ажалшадай материальна тэнигэлэн байдалые саашадань һайжаруулгын замаар, ажалшадай аша туһада, арадай аша туһада ёһотой демократиие хүгжөөлгын замаар ябана.

Советскэ хүнүүд коммунистическэ байгуулалтада шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө тэмсэлэй программые ВКП(б)-гэй ЦК-гэй октябрьска Урианууд соохоо олоно.

Арадай ажахын элдэб һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулһан ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй Урианууд дотор наукын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые промышленность, транспорт болон хүдөө ажахыда нэбтэрүүлхэ, техникые шудалха ба ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые бүхы хэмжээгээр һайжаруулха ба өөрынь үные химдаруулха, түүхэй эд, түлишэ ба электроэнерги арбилха зорилгонууд табигдана.

Советскэ гүрэнэй туйлай ехэ туһаламжын ашаар хүсэтэ түрүү техникээр зэбсэгжэһэн ба гайхамшагта кадрнуудтай болоһон манай хүдөө ажахы дэбжэлтын ба һалбаралтын замаар ябажа байна.

Арадай ажахын хүгжэлтэдэ туйлагдаһан амжалтануудай үндэһэ һуури дээрэ ажалшадай материальна ба культурна ажабайдалай хэмжээ таһалгаряагүй ургана. ВКП(б)-гэй Октябрьска Урианууд арадай үргэлжэ ниитын тэнигэлэн байдал тухай сталинска агууехэ анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй.

Ленин—Сталинай парти болбол советскэ наука, литература ба искусствые саашадань хүгжөөлгэдэ, ажалшадые коммунизмын үзэлөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон шухала удхашанар олгоно.

—Научна эмхи зургаануудай ба дээдэ һургуулиин хүдэлмэрилэгшэд! Советскэ наукын саашадаа һалбаран мандахын түлөө тэмсэгты! Научна хүдэлмэридэ творческо шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл зоримгойгоор дэлгэрүүлэгты! Шэнэ шэнжэлэлгэнүүдээр, нээлтэнүүдээр, ухаалан зохёоһон зүйлнүүдээр наука ба техникые баяжуулагты! Арадай ажахыда хэрэгтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэ һайжаруулагты!

—Литературын, искусствын, кинематографиин хүдэлмэрилэгшэд! Өөрынгөө шадабари мэргэжэлые эсэшэ сусашагүйгөөр улам нарижуулан һайжаруулагты! Агууехэ советскэ арадта таараха үндэр дээдэ идеятэй уранһайханай шэнэ зохёолнуудые бии болгогты!

—Эрэгтэй, эмэгтэй багшанар, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд! Һургуулида һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые һайжаруулагты, һурагшадта наукын эшэ үндэһэнүүдые шудалуулагты! Манай залуушуулые советскэ патриотизмын үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлэгты, коммунизм эдэбхитэйгээр байгуулагшадые бэлдэгты!

Агууехэ Октябриин алдарта ойе угтаха зуураа, бүхы советскэ хүнүүд өөһэдынгөө харасые ба һанал бодолые Ленин — Сталинай героическа парти тээшэ хандуулна. Тэрээндэ гүнзэгыгөөр дуралжа ба баясхалан хүргэжэ байһанаа харуулна. Манай ороной арадууд большевистскэ партиин хүтэлбэреэр, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүлэн хүдэлмэришэд ба тарияашадай гүрэниие тогтоогоо, социализм байгуулаа, манай Эхэ ороно хүсэн түгэс социалистическэ держава болгоо, элдэб зүйлэй ба янзын дайсадые бута сохёо, Октябриин агууехэ туйлалтануудые аршалан абаа, мүнөө коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ байна. Ахадүүгэй единэ бүлэ соо ниигтаар жагсаһан Советскэ Союзай арадууд агууехэ большевистскэ партяар, инаг вождь ба багша нүхэр Сталинаар зоригжуулагдан ба хүтэлбэрилэгдэн коммунизмын илалта тээшэ этигэлтэйгээр ошожо ябана.

—Манай ороной арадуудай хани барисаанай ба алдар солын бата хэрэм, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай эбдэршэгүй түшэг тулгуури—Советскэ Социалистическэ Республикануудай агууехэ Союз мандаха болтогой!

—Байлдаанууд соогуур хатуужаһан, советскэ арадай авангард, манай илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ коммунистнуудай агууехэ парти, Ленин—Сталинай парти мандаха болтогой!

—Ленинэй туг доро, Сталинай удаадалгаар — коммунизмын илалта тээшэ урагшаа!

(«Правдын» октябриин 25-ай түрүү бэшэгһээ).

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЫЕ 1951 ОНОЙ III КВАРТАЛ СОО ДҮҮРГЭЛГЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическэ управлениин мэдээсэл

1951 оной III квартал соо промышленностиин ба хүдөө ажахын хүгжэлтэ, эд бараанай эрьесые үргэдхэлгэ иимэ тоо мэдээнүүдээр тодорхойлогдоно:

I. ПРОМЫШЛЕННОСТЬДА ҮЙЛЭДБЭРИИН ТҮСЭБЫЕ ДҮҮРГЭЛГЭ

Валовой продукци үйлэдбэрилэн гаргалгын квартальна түсэб промышленностьда юрэнхыдөө 103 процент дүүргэгдөө. Промышленностиин валовой продукци үйлэдбэрилэн гаргалгын түсэб зарим министерствонүүдээр иигэжэ дүүргэгдөө:

	1951 оной III кварталай квартальна түсэбые дүүргэлгын процент
Хара металлургиин Министерство	105
Үнгэтэ металлургиин Министерство	101
Нүүрһэнэй промышленностиин Министерство	100,4
Нефтяной промышленностиин Министерство	103
Электростанцинуудай Министерство	102
Химическэ промышленностиин Министерство	103
Электропромышленностиин Министерство	101
Хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдэй Министерство	99,8
Хүндэ машина бүтээлгын Министерство	99
Автомобильна ба тракторна промышленностиин Министерство	97
Станок бүтээлгын Министерство	99
Машино-бүтээлгын ба прибор бүтээлгын Министерство	100,5
Барилгын ба харгы замай машина бүтээлгын Министерство	106
Транспортна машина бүтээлгын Министерство	97
Хүдөө ажахын машина бүтээлгын Министерство	102
СССР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин Министерство	102
СССР-эй ой модоной промышленностиин Министерство	90
Саарһанай ба модо үйлэдбэрилгын промышленностиин Министерство	103
СССР-эй хүнгэн промышленностиин Министерство	103
СССР-эй загаһанай промышленностиин Министерство	104
СССР-эй мяханай ба һүнэй промышленностиин Министерство	102
СССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министерство	109
СССР-эй хлопководствын Министерство	83
Зам харилсаанай Министерствын промышленна предприятинууд	101
СССР-эй элүүрые хамгаалгын Министерствын промышленна предприятинууд	104
СССР-эй кинематографиин Министерствын промышленна предприятинууд	107
Союзна республикануудай нютагай промышленностиин министерствонүүд ба нютагай түлишын промышленностиин Министерствонүүд	107
Олзоборилгын кооперации	107

1951 оной III кварталда СССР-эй бүхы промышленностиин валовой продукци 1950 оной III кварталтай сасуулбал, 15 процентээр ургаа.

1951 оной III кварталда промышленностьдахи хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ 1950 оной III кварталда орходоо 9 процентээр ургаба.

Промышленна продукциин өөрын үные химдаруулха талаар 1951 оной III кварталда гэжэ арадай ажахын түсэбөөр тогтоогдоһон даалгабари үлүүлэн дүүргэгдөө. Промышленна продукциин өөрынь үнэ үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал, 9 процентээр химдараа.

II. ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Колхозууд ба совхозуудта ургаса хуряалга амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Энэ жэлэй намар намарай культурануудые тарилга эрхим болзорнуудта, агротехникын дээшэлүүлэгдэһэн хэмжээндэ үнгэргэгдөө. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо намарай тариан ехээр таригдаа, тиихэдэ шэниисэ тарилга нилээд ехээр үргэдхэгдэһэн байна.

Мүнөө жэлдэ хүдөө ажахын материально-техническэ база улам бэхижэһэн ба колхозууд болон совхозуудта үйлэдбэриие механизацилгын хэмжээ дээшэлһэн байна. Машинно-тракторна станцинууд 1951 оной үнгэрһэн үе соо колхозуудта хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые 1950 оной энэ үеынхидэ орходоо 20 процент ехээр хээ. Колхозуудта 1950 онойхидо орходоо 32 процент ехэ ороохото культуранууд комбайнуудаар хуряагдаа.

Колхозууд болон совхозууд малайнгаа тоо толгойе улам олошоруулаа. Колхозуудай ниитын малай тоо 1950 оной октябриин 1-һээ 1951 оной октябриин 1 хүрэтэр иигэжэ олошороо гэбэл: эбэртэ бодо мал 13 процент, тэрэ тоодо үнеэд 18 процент, гахай 27 процент, хони ба ямаад 7 процент ба адуу морид 9 процент олошорһон байна. Колхозуудта шубуунай тоо 11 процентээр олошороо. СССР-эй совхозуудай Министерствын совхозуудта малай тоо толгой иигэжэ олошороо гэбэл: эбэртэ бодо мал 15 процент, тэрэ тоодо үнеэд мүн 15 процент, гахай 16 процент, хони ба ямаад 8 процент ба адуу морид 15 процент олошорһон байна. Совхозуудта шубуунай тоо 37 процентээр олошороо.

III. ЭД БАРААНАЙ ЭРЬЕСЫЕ ҮРГЭДХЭЛГЭ

1951 оной III кварталда советскэ худалдаа наймаан саашадаа дэлгэржэ үргэлжэлөө. Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай талаар 1950 оной III кварталайхида орходоо, сасуулагдамал сэнгээр абахада, 13 процент үлүү ехэ эд бараан арад зондо худалдагдаа. Тиихэдэ мяха худалдалга 19 процент, колбасна зүйлнүүдые —14 процент, загаһанай продуктнуудые —11 процент, малай ба ургамалай тоһо—12 процент, һү ба һүнэй продуктнуудые—38 процент, сыр—15 процент, сахар—33 процент, кондитерска зүйлнүүдые —23 процент, хлопчатобумажна бүдүүдые —22 процент, торгон бүдүүдые —33 процент, оймһонуудые —24 процент, трикотажна зүйлнүүдые—20 процент, гуталнуудые —10 процент, парфюмери—20 процент, мебель—49 процент, радиоприёмнигуудые—55 процент, патефонуудые —22 процент, оёдолой машинануудые—33 процент, фотоаппарадуудые—30 процент, велосипедүүдые—2,3 дахин ехэ болоһон байна.

1951 оной III кварталда колхозно рыногүүд дээрэ хүдөө ажахын продуктнуудые арад зондо худалдалга 1950 оной III кварталтай сасуулхада, тэрэшэлэн ехэ болоһон байна, тиихэдэ гурил, сала, шубуу, үндэгэ, фруктнуудые ба мёд худалдалга илангаяа ехэ болоһон байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическэ управлени.

КОММУНИЗМЫН АГУУЕХЭ БАРИЛГАНУУД ДЭЭРЭ

Бүгэдэзаргадай хэрэг

Москвагай хоёр зууһаа дээшэ промышленна предприятинууд коммунизмын агуу ехэ барилгануудай хүндэтэ захилгануудые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Волга ба Днепр дээрэхи гидроэлектростанцинуудай, «Волгодонстройн» ба Главна Туркменскэ каналай адресаар ашаанай автомобильнууд, үргэлгын кранууд, моторнууд, барилгын механизмууд, трансформаторнууд, электро-хэмжэлгын аппаратура эльгээгдэнэ. Калининай нэрэмжэтэ Московско заводой коллектив Куйбышевска, Сталинградска ба Каховско ГЭС-үүдтэ зорюулан, хүсэ ехэтэ олон бүлүүрнүүдые бэлэдхээ. Волжско барилгашад энэ заводой үйлэдбэрилһэн тэмонууд бүлүүрнүүдые амжалтатайгаар хэрэглэжэ байна.

Бериягын нэрэмжэтэ Бакинска завод үрэмдэн малталгын нүүдэл агрегадуудые үйлэдбэрилэн гаргана. Хэдэн иимэ агрегадууд Главна Туркменскэ ба Хойто-Крымскэ каналнуудай трассанууд дээрэ бэдэрэлгын хүдэлмэри хэжэ байгаа экспедицинүүдтэ болзорһоо урид эльгээгдээ.

Жэлэй түсэб дүүргэбэ

ТАХИА-ТАШ. **Главна Туркменскэ каналай барилгашад барилгын-монтажна хүдэлмэринүүдэй жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ.**

Даалгабаряа нэгэ хахадаар үлүүлэн дүүргэһэн Нукусска барилгын участок Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн байна. Тахиа-Ташска районой коллектив ехэ амжалта туйлаа. Эндэ ажаһуудалай гэр байра барилгын поточно метод нэбтэрүүлэгдэнхэй.

Шэнэ городто хорин табан гэр түсэбһөө гадуур табиһан лесозаводой хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө уялгые хараалагдаһан болзортонь дүүргээ.

Хүсэтэ земснаряд

КУЙБЫШЕВ. «Куйбышевгидростройдо» зорюулжа судно бүтээгшэдэй үйлэдбэрилһэн, газар үрэбхин малтадаг «1000—80» гэжэ хүсэ ехэтэй снаряд Жигулевск асарагдаба.

«Сталинградский I» гэжэ судно бүтээгшэдэй нэрэлһэн шэнэ земснаряд хадаа час соо 1000 кубометр газар малтаха байна.

Барилгашадай дуунууд

М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ гүрэнэй Московско университедэй ба П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ гүрэнэй Московско консерваториин студентнэр Куйбышевска ГЭС-эй барилгын районуудта аман зохёол суглуулгаар экспедици эмхидхэһэн байна. Тус экспедицидэ хабаадагшад тэндэхи колхозуудта ябажа, арадай 500 шахуу дуунуудые, 2500 частушка, олон онтохонуудые, оньһон үгэнүүдые суглуулаа.

Экспедицидэ хабаадагшад хадаа коммунизмын агууехэ барилганууд тухай, эб найрамдал тухай ехэ олон дуунуудые бэшэжэ абаа. Суглуулагдаһан материалнууд дотороо колхозниигуудай шэн зоригто ажал тухай, эб найрамдалай ба зол жаргалай аша туһын тулада, коммунизмын аша туһын тулада ургуулһан үндэр ургаса тухай хэлэгдэнэ.

Экспедициин материалнуудые дипломно ба курсовой зохёолнуудые бэшэхэдээ аспирантнууд ба студентнэр хэрэглэнэ.

Советскэ Союзай хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенци! Арадай ажахын 1951 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэгты! Экономикын ба культурын хүсэн түгэс шэнэ дэбжэлтын түлөө, Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалай саашанхи ургалтын түлөө тэмсэгты!

(Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ойдо ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Уряануудһаа).

Коммунистнуудай идейнэ ургалтын түлөө

Партийна гэгээрэлэй системэдэ һуралсалай жэлые эмхитэйгээр эхилхын тула Торин аймагай партийна организаци бэлэдхэлэй нилээд ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Бухы партийна эхин организацинуудта коммунистнуудтай ба партийнабэшэ эдэбхитэдтэй тус тустайнь хөөрэлдэжэ, кружогууд ба политһургуулинууд бүридүүлэгдэһэн байна. Кружогуудай болон политһургуулинуудай пропагандистнууд, консультантнууд партиин айкомой бюро дээрэ баталагдаһан байха юм. Занятинуудай эхилхын урда тээ ВКП(б)-гэй айком пропагандистнуудай хоёр неделиин семинар үнгэргөө. Тус семинар дээрэ марксизм-ленинизмын классигуудай зарим зохёолнууд тухайда, кружогуудта болон политһургуулинуудта занятинуудые яажа үнгэргэхэ тухайда пропагандистнууд лекцинүүдые шагнаһан байна.

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсые» шудалха 12 кружок, В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай биографи шудалха 12 кружок, 6 политһургууди, юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ 7 һургуули мүнөө түшэд хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Эдэ кружогуудта болон һургуулинуудта аймагай коммунистнууд ба 100 шахуу партийнабэшэ эдэбхитэд хабаадалсана. Гадна, партийна һуралсалай шэнэ жэлдэ марксизм-ленинизмые бэеэ даагаад шудалагшадай тоо үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ ехээр олошоро, 80 гаран хүн марксизм-ленинизмые бэеэ даагаад шудалха юм.

Октябриин 15-да заняти эхилжэ, олонхи кружогууд болон политһургуулинууд эмхитэйгээр хүдэлмэрилжэ захалба. Ториин дунда һургуулиин партийна эхин организациин дэргэдэ ВКП(б)-гэй түүхые шудалха дээшэлүүлһэн түхэлэй кружок хоёрдохи жэлээ хүдэлмэрилнэ. Тус кружогто һургуулиин эхин ба ахалагша классуудай багшанар һуралсана. Октябриин 15-да эндэ нэгэдэхи занятинь үнгэргэгдэбэ. Кружогые хүтэлбэрилэгшэ пропагандист нүхэр Баранников «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсын» 8-дахи бүлэг тухайда, «Деревнидэхи хүдэлмэри тухай» ВКП(б)-гэй VIII съезд дээрэ В. И. Ленинэй хэһэн элидхэл туршаа хөөрэжэ үгэбэ. Һурагшад бэлбол энэ хөөрөөе ехэ һонирхолтойгоор шагнаһан байна.

Мүн Калининай, Каландрашвилиин нэрэмжэтэ колхозуудай, аймпотребсоюзай ба бусад зарим колхозуудай, предприятинуудай партийна организацинуудай дэргэдэхи кружогуудай болон политһургуулинуудай түрүүшын занятинууд эмхитэйгээр ба идейно-теоретическэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэһэн байха юм.

Ториин МТС-эй партийна организацида ВКП(б)-гэй түүхые шудалха дээшэлүүлһэн түхэлэй кружок мүн лэ эмхитэйгээр хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Партийна үдэшын һургуулида заняти үнгэрөө. Энэ һургуулиин багшанараар политическэ бэлэдхэл һайнтай, пропагандиста дуй дүршэл ехэтэй нүхэд томилогдонхой. ВКП(б)-гэй түүхын багшаар партийнэдые даагша нүхэр Дергунова, партийна ба советскэ байгуулалтые зааха багшанараар ВКП(б)-гэй айкомой секретарьнар нүхэд Хандажапов, Киреев гэгшэд томилогдонхой.

Марксизм-ленинизмые бэеэ даагаад шудалагшадта ехэ анхарал хандуулагдана. Марксизм-ленинизмын классигуудай зарим зохёолнууд тухай бэеэ даагаад шудалагшадта зорюулагдаһан лекцинүүд уншагдаха юм. Партийна кабинет хадаа өөһэдынгөө һуралсалай түсэб зохёохо хэрэгтэнь марксизм-ленинизмые бэеэ даагаад шудалагшадта туһалхаа үзүүлнэ.

Гэбэшье, партийна һуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдтэ горьтойхон дутагдалнууд үзэгдөө.

Сталинай нэрэмжэтэ, «Улаан Бургалтай» колхозуудай партийна эхин организацинуудай политһургуулинуудта һурагшад суглараагүй дээрэһээ заняти болоогүй байха юм. «Путь Ленина» колхозой партийна эхин организацида политһургуулиин түрүүшын заняти пропагандист нүхэр Павловай бэлэдхэлгүй ерэһэн дээрэһээ болобогүй. Гадна, марксизм-ленинизмые бэеэ даагаад шудалдаг зарим нүхэд мүнөө хүрэтэр өөһэдынгөө һуралсалай түсэб табяагүй байха юм. Жэшээлхэдэ, политическэ бэлэдхэлээ бэеэ даагаад дээшэлүүлхэ ёһотой нүхэд Шарапов (ВКП(б)-гэй айкомой хүдөө ажахын таһагые даагша), Филиппов (аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагые даагша), Олзоев, (арадай гэгээрэлэй таһагые даагша) ба аймагай бусад зарим хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые шудалжа эхилээдүй байһаар.

Юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлгын 3 кружок хүдэлмэрилжэ эхилхэ аад, үшөө нэгэнэйншье заняти эхилээдүй.

Партийна һуралсалай хүдэлмэридэ гараһан бүхы дутагдалнуудые дары усадхаха гээшэ Ториин партийна организациин зорилго мүн.

А. Шатуев, Ториин аймагай газетын редактор.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Улаан тугта цехтэ

Колбасна зүйлнүүд, сосисканууд ба сарделькэнүүд термическэ таһаг руу таһаралтагүйгөөр ороно. Эндэ колбасна зүйлнүүд шанагдадаг ба шарагдадаг байна. Нүхэр Красновагай стахановска бригада энэ участок дээрэ хэдэн жэлэй турша дотор һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Эб найрамдалай стахановска вахтада жагсахадаа абаһан уялгануудаа нүхэр Красновагай бригада нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байна. Үйлэдбэриин операци бүхэндэ өөрын үнэ химдаруулха гэһэн уялгаяа тус бригада бэелүүлэн, октябрь һарын 18 үдэрэй туршада 2500 түхэригэй түлишэ алмаа.

Шприцовщигууд Рябова, Ефимова ба бусадай хүтэлбэрилдэг бригаданууд термическэ таһагые хүсэд буйлуулагдаагүй зүйлнүүдээр бүрин хангана. Тэдэнэр эдэ үдэрнүүдтэ нормоёо 150—180 процент дүүргэнэ.

Комбинадай дирекциин, парткомой ба профсоюзай заводской комитедэй дамжуулгын Улаан тугые колбасна цехын коллектив бүхөөр барижа ябана.

— Социалистическэ Эхэ оронойнгоо һалбаран хүгжэхын түлөө, өөрынгөө оруулалта хэхын тулада манай коллектив шэн зоригтойгоор хүдэлмэрилнэ. Дамжуулгын Улаан тугые цехтээ үлөөжэ, Октябрьска революциин һайндэр угтахабди, түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэбди, — гэжэ цехын начальник нүхэр Ютащик мэдүүлнэ.

Л. Шестаков.

ПВЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехын обрубщик В. Николаев сентябрь һарынгаа даалгабарие 280 процент дүүргээ. Агууехэ Октябриин 34 жэлэй ойн хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, мүнөө нүхэр Николаев халаанайнгаа даалгабарие үдэр бүри 250—280 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Николаев хүдэлмэрилжэ байна.

В. Муллерай фото.

Стахановска вахтада

Улан-Удын кондитерска фабрикын коллектив Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула патриотическа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда хүдэлмэрилжэ байна. Энэ гайхамшагта үдэрэй хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, тус фабрикын коллектив нилээд ехэ амжалтануудые туйлаа. 1951 оной 9 һарын үйлэдбэриин түсэбые коллектив 105 процент дүүргэбэ.

Социалистическэ мүрысөө эмхидхэлгые һайжаруулха тухай ВЦСПС-эй 6-дахи племумэй тогтоолые бэелүүлэн, фабрикын коллектив республикын эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай системэ соо 1951 оной III кварталда эгээн һайн показательнуудые туйлаба.

Хүдэлмэриин шанарые улам һайжаруулхын түлөө мүрысэжэ, абаһан социалистическэ уялгануудаа бэелүүлһэнэй ашаар фабрикын коллектив валовой продукци бүтээн гаргаха түсэбөө 111,1 процент, товарна продукци бүтээн гаргаха түсэбөө 111,6 процент дүүргэбэ. Ажалай бүгээсэ ехээр дээшэлээ, продукциин өөрын үнэ түсэбэй ёһоор 5 процент химдаруулагдаха байһанаа 18,5 процент химдаруулагдаа. Нөөсэлгын түсэб дүүргэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэбэ. Түсэбэй ёһоор 46 мянган түхэриг нөөсэлхын орондо, 113 мянган түхэриг нөөсэлбэ

А. Беляев.

Модо бэлэдхэлэй түсэб [illegible] дүүргэхын түлөө

Һаяхан Иволгын аймагай кол[illegible] зуудта хамтын суглаанууд боло[illegible] 1951—1952 онуудай үбэлэй се[illegible] соо модо бэлэдхэхэ түсэб дүүр[illegible] тухай асуудалнууд зүбшэн хэл[illegible] дэбэ.

Аймагай колхознигууд модо [illegible] лэдхэлэйнгээ жэлэй түсэбые бо[illegible] зорһоонь урид дүүргэхэ ба үлүү[illegible] дүүргэхын түлөө социалистиче[illegible] мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, м[illegible] до бэлэдхэлгэ, таллуулга ба шэр[illegible] гээр жэлэйнгээ түсэбые мартын [illegible] болотор дүүргэхэ. түсэбһөө гаду[illegible] 15.000 кубометр модо бэлэдх[illegible] гэһэн уялга абаба.

Социалистическэ мүрысөө [illegible] хэлшэд, түрүү колхозууд мо[illegible] бэлэдхэлэйнгээ бүхы түсэб[illegible] Советскэ Армиин һайндэр — 19[illegible] оной февралиин 23 болотор дү[illegible] гэхэ, сезоной дүүрэтэр түсэбһөө [illegible] дуур ехэхэн хэмжээнэй модо бэл[illegible] хэхэ ба шэрэхэ уялга абаа. Ти[illegible] Гильбэрын сомоной Ленинэй нэр[illegible] жэтэ колхоз 1500 кубометр, Хр[illegible] щевой нэрэмжэтэ колхоз 1.500 [illegible] бометр, Андреевэй нэрэмжэтэ ко[illegible] хоз 1000 кубометр модо түсэбһ[illegible] гадуур бэлэдхэхэ ба шэрэхэ уял[illegible] абаһан байна.

Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэт[illegible] гөөр дүүргэхын тула колхозууд[illegible] хүтэлбэрилэгшэд модо бэлэдхэл[illegible] хүдэлмэридэ хүнүүдые ба мо[illegible] унаа эмхитэйгээр гаргахын түл[illegible] оролдожо байна. Октябриин 22-[illegible] мэдээгээр модо бэлэдхэлэй пре[illegible] приятинуудта 100 гаран хүн эльгэ[illegible] дэһэн байха юм.

К. Григорьев.

Эмхитэйгээр гараба

Намар-үбэлэй сезов соо модо б[illegible] лэдхэлэй хүдэлмэриие түгэс бэл[illegible] хэлтэйгээр эхилжэ, коммунизм[illegible] агууехэ барилганuудта, Эхэ орон[illegible] доо элбэг ехэ модо үгэхые эрм[illegible] зэн, Мухаршэбэрэй аймагай «Ул[illegible] Шулуутай» колхозой колхознигу[illegible] аймаг соогоо түрүүлэн гараба.

Октябриин 9-дэ болоһон сугла[illegible] дээрээ гүрэндөө модо бэлэдх[illegible] угаа ехэ удхашанарые колхоз[illegible] гууд тэмдэглэн, намар-үбэлэй се[illegible] соо модо бэлэдхэхэ ба шэрэхэ т[illegible] сэбөө 10 процентээр үлүүлэн дү[illegible] гэхэ гэһэн уялга абаа һэн. Соци[illegible] листическэ энэ уялгаяа бэелүүл[illegible] тула энэ колхозой колхознигууд [illegible] хүнһөө бүридэһэн бригадые Шулу[illegible] тайн леспромхоз эльгээбэ.

Модо бэлэдхэлдэ эльгээгдэ[illegible] колхознигуудай дунда социалист[illegible] ческэ мүрысөөн эмхидхэгдээ. Тэ[illegible] нэр тус тустаа нэмэлтэ уялган[illegible] дые абаад, бүтээсэ ехэтэйгээр [illegible] дэлмэрилжэ байна.

И. Шолохов.

ҺАЙНДЭРТЭ БЭЛЭГ

Ленинэй орденто Улан-Удын паровозо-вагонно заводой зэд шудхалгын цехын коллектив эб найрамдалай вахтада жагсаад, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байгаа. Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тус цехын коллектив ехэ илалта туйлаба. Энэ коллектив бронзо шудхаха жэлэйнгээ түсэбые завод соогоо түрүүлэн дүүргээ.

Бүхы түрэлэй материалнуудые ба электроэнерги алмахын түлөө, комплексно алмалтын түлөө хүдэлмэришэн бүхэн тэмсэнэ. Энэ оной 9 һарын турша дотор цехын коллектив 1 миллионһоо дээшэ түхэриг алмаһан, шудхалгын өөрын үные нилээд ехээр химдаруулһан, түрүү шэнэ методуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байна.

Түрүү технологи нэбтэрүүлһэнэй ашаар, продукци бүтээн гаргалга нилээд ехэ болоо, шудхалгын шанар һайжараа. Хүдэлмэришэд-новаторнууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тулада ехэ оролдолго гаргана.

Урдань формовочно составые шорой бэлэдхэхэ таһагһаа формовочно таһаг руу носилка дээрэ тээжэ абаашадаг һэн. Мүнөө тус цех дотор тэргэнүүдэй ябаха монорельснүүд хэгдэбэ, тиин формовочно состав тэргээр абаашагдадаг болоо. Иимэ үнэтэ хэмжээ-ябуулганууд нилээд олоор бэелүүлэгдэһэн байна. Новаторнуудай дурадхалнуудые бэелүүлһэнэй ашаар, зэдэй шудхалга хоёр дахин ехэдхэгдэжэ, 123 мянган түхэригэй алмалта хэгдээ.

Цехын бүхы коллектив шэн зоригтойгоор хүдэлмэрилнэ. Хайлуулагша нүхэр Имен-Ахун тэдэнэй дунда угаа ехэ хүндэтэй болонхой. Тэрэ хадаа үдэр бүри 2—2,5 нормо дүүргэнэ. Пеэшэниие бүрин һайнаар ашаглажа, энэ стахановец хайлуулгын саг багадхана. Нүхэр Имен-Ахун 10 мянган түхэригэй металл алмаба.

Формовщик нүхэр Безродных голодһо гаргангүй, һайнаар хүдэлмэрилнэ. Олон хүдэлмэришэдые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаа. Энэ стахановец-патриот хоёр жэлэй нормо дүүргээд байна.

Эб найрамдалай вахтын үдэрнүүдтэ стерженщица Симонова, таһалагшад Бернгардт, Фитисов, формовщик Багинский, токарь Власов гэгшэд ехэ амжалтануудые туйлаа. Тэдэнэй хүн бүхэниинь 18—20 һарын нормо дүүргэбэ.

Зэд шудхалгын цехын коллектив туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарнагүй. Цехын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад эб найрамдалай хэрэгые стахановска ажалаараа бэхижүүлхын, Агууехэ Октябриин һайндэрые шэнэ амжалтануудаар угтахын түлөө тэмсэнэ.

Т. Громова

АРКАДИЙ ГАЙДАР

(Һаһа бараһаар 10 жэл болоһонойнь ойдо)

Гайхамшагта советскэ уранзохёолшо, Гореловой партизанска отрядай пулеметчик Аркадий Петрович Гайдар арбан жэлэй урда тээ 1941 оной октябриин 26-да, немецкэ фашистнуудта эсэргүү байлдаанда баатарай үхэлөөр наһа бараһан юм.

Аркадий Гайдар (Голиков) тэрэ үсын Курска губерниин Льгов городто, һургагша Петр Иссидорович Голиковой бүлэ соо 1904 оной февралиин 22-то түрөөд, Арзамаста һураһан ба реальна училищиин дүрбэдэхи класс дүүргэһэн байгаа. Тэрэ хадаа арбан дүрбэ наһатай байхадаа һайн дураараа Улаан Армида ошожо, гражданска дайнай олон фронтнууд дээрэ дайлалдаһан байна. Арбан зургаа наһатайдаа полкые командалаа, хорин наһатайдаа түрүүшын ехэ номоо бэшэбэ.

Уранзохёолшо Гайдар үшөө амиды байхадаа литературна герой, наһа бараһанайнгаа һүүлээр арадай герой болоо. Тэрэнэй нэрээр пароходууд ба улицанууд, һургуулинууд ба библиотекэнүүд нэрлэгдээ. Гайдар тухай шүлэгүүд ба дуунууд, рассказууд ба повестьнууд, научна диссертацинууд ба пьесэнүүд бэшэгдээ. Энэ гайхамшаг хүн тухай үльгэр домог арадай дунда таранхай. Зүгөөр, үшөө ехэ юумэ бэшэгдэхэ ба хэлэгдэхэ байха.

Гайдарай зохёолнууд, тэрэнэй ажабайдалынь — аралтаа, Ленин—Сталинай партиин агууехэ хэрэгтэ, коммунистическэ ерээдүйдэ хизааргүй үнэнөөр алба хэлгын жэшээ мүн. Энэ уранзохёолшо хадаа советскэ үхибүүдые эгээн үнэн юумэдэ, эгээн һайн һайхан юумэдэ һургана.

Тэрэнэй номууд бидэнэртэй хамта ажабайна, советскэ хүнүүдэй шэнэ шэнэ үетэниие хүмүүжүүлхэдэнь большевистскэ партида үшөө удаан саг соо туһалхань лабтай.

Гайдарай ажабайдал — дэлхэй дээрэ эгээн һонирхолтой номуудай нэгэн мүн.

Дайнай үедэ ба амгалан сагта түрэлхи ороноо захаһаань заха хүрэтэр хоёр дахин ябажа үзөө. Барилгаша, солдат, командир, агнууша, загаһаша, модо отологшошье болоод үзөө. Монголдо дайлалдаһан, Сагаан далайн мүльһэн соо даараһан, Номгон океанда шэнгэн алдаһан ба Мүльһэтэ океанда хүнүүдые абарһан байха юм. Гайдар хаанашье ябахадаа — Советскэ Хүн, һайн сэдьхэлтэ, согтой солбон, үнэн сэхэ хүн, Илья Эренбургын хэлэһэн ёһоор, «үхибүүн мэтэ зөөлэн сэдьхэлтэй томо хүн» байгаа.

Манай героическа орондошье иимэ биографинууд олон дайралдадаггүй. Харин Гайдар өөрынгөө ажабайдалые гайхамшагтай гэжэ тоолодоггүй һэн. Тэрэ хадаа ехэ даруу зантай хүн бэлэй.

«...Гайдарай ажабайдал пролетарска революциин хүдэлөөн соо ургаһан залуу үетэндэ хамаадана. Хуушан обществын условинуудтахи дарлалтата байдал, удаа тээнь Октябрьска эрьелгэ ба гражданска дайн тэрэ үетэнэй һургуулинь болоһон байна...» гэжэ Александр Фадеев Гайдар тухай статья соогоо зүб бэшэһэн юм.

Гайдар энээн тухай өөрөөшье нэгэнтэ бэшэ хэлэдэг һэн.

Залуу Гайдарые хүмүүжүүлэгшэд гэхэдэ: революционер, стрелково полкын комиссар ябаһан абань, сэсэн, үнэн сэхэ большевик эхэнь, арзамасска ба сормовско коммунистнууд байгаа. Гайдар үшөө арбан гурба наһатайдаа революционно большевистскэ штабһаа винтовко абаһан юм. Тэрэ хадаа арзамасска большевистскэ бүлэгэй бэрхэшээлтэй даалгабаринуудые дүүргэдэг байгаа. Аркадий Голиковые үшөө тэрэ үедэ дайсад зэбүүрхэдэг байба, тиигээд нэгэтэ һүни Арзамасай харанхы улицада тоһоһон дайсад тэрээниие шархатуулһан байна. Советскэ засагай түлөө тэмсэлдэ өөрынгөө түрүүшын шуһанай адхархадань, ямар омогорхолтойгоор дневнигтээ бэшэһэн байгааб!

Тэрэ хадаа хожомынь шуһаяа оло дахин адхаруулаа һэн.

Гайдар Улаан Армиин зэргэдэ зургаан жэл ябаһан юм. Улаан Армиие бүхы зүрхөөрөө инагладаг байгаа. Гайдарай бүхы рукописьнуудай дээдэ булангдань улаан-армейскэ одон зураатай байдаг һэн. «Би заримдаа халта гэшхэдэг байгааб, — гэжэ автобиографи соогоо Гайдар бэшэнэ, — заримдаа дура зоргоороо болодогшье ушар байгаа. Гэбэшье, манайхин энээнэй түлөө намайе шангаар угзардаг һэн, зүгөөр эдэ бүгэдэ намда ехэ туһатай байһан юм...»

Армиин зэргэдэ хододоо үлэхые Гайдар бододог байгаа. Теэд шарханууд ба контузи бэеынь элүүрые муудуулжа, запаста гараһан юм. Гайдар хахасалгын гунигтай бэшэг Улаан Армида эльгээгээ бэлэй. Юун тухайшье гуйгаагүй, юундэшье горьдоогүй. Тус бэшэгынь Михаил Васильевич Фрунзын гарта ороо һэн. Нүгөө үдэртэнь легендарна командарм Гайдарые дуудажа ерүүлээд, тэрээниие аргадаа, урмашуулаа, өөрынгөө ажабайдал тухай ном бэшэхыень тэрээндэ һанамжалан дурадхаа.

Энэ уулзалга тухай Гайдар хожомынь угаа баяртайгаар хэлэдэг байба. Тэрэнэй хуби заяан шиидхэгдээ. Фрунзын зүбшэһэн зүйл Гайдарай өөрынь үни удаан һанажа ябаһан юумэдэ тудаба.

Гайдар эрэлхэг ба зоримгойгоор литературна мэргэжэл шудалдаг, повестьнууд, очеркнууд, рассказуудые бэшэдэг, газетэнүүдтэ хүдэлмэрилдэг байгаа. Улаан Армиһаа табигдаһанай һүүлээр хоёр жэл үнгэрөөд байхада, тон һайн ном — «РВС» гэжэ рассказ бэшэһэн юм.

Аркадий Гайдар Уралай, Архангельска хизаарай ба Дальна Востогой газетэнүүдтэ табан жэл шахуу хүдэлмэрилбэ. Хамаг юумэн тухайда шахуу: загаһашад, модошод, түрүүшын колхозууд тухай бэшэдэг һэн.

Бүхы сагынь газетнэ ехэ ажалаар эзэлэгдэдэг гэхээр байгаа, теэд суутай болоһон «Һургуули» гэжэ повесть (1930 ондо), хожомынь «Холын оронууд» ба «Сэрэгэй нюуса», «Сэгээн аяга» ба «Барабанщигай хуби заяан», «Чук ба Гек», һүүлдэнь «Тимур ба тэрэнэй команда» гэжэ номууд хойно хойноһоо хэблэгдэн гараһан юм.

«Тимурые» бэшэһэн сагынь Гайдарай дневник дотор эгээн сошордуу тэмдэглэлнүүдтэй тудалдана. Дайн зайлашагүй дүтэлжэл байба. Тимур тухай повесть Гайдарай бүхы бишыхан уншагшадые, тэрээнэй «хоёрдохи армиие» дайшалхы ёһоор бэлэдхэһэн ном байгаа. Өөрынгөө эдэ «солдадуудые» Гайдар ямар юумэндэ һургадаг байгааб?

«Ном хадаа үхибүүндэ һанал түрүүлхэ ёһотой. Бүхы хүн түрэлтэнэй жаргал тухай һанал хүсэлэй байгаагүй һаа манай революци болохо шадахагүй һэн. Ерээдүй тухайда бододоггүй үхибүүн — үбшэн үхибүүн гээшэ. Ном хадаа үхибүүндэ творческо һайн фантази болбосоруулха ёһотой. Ном тэрээндэ эрдэм олгохо ёһотой. Ном тэрээндэ һайн шанар хүмүүжүүлхэ ёһотой. Бүхы Советскэ Союз дотор хи үхибүүдэй һайшаал абаһан Гайдарай «Тимур ба тэрээнэй команда» гэжэ ном энээндэ жэшээ болохо үгэнэ. Хүүгэдэй ном хадаа һайн ном байха, һайн һайхан ба үнэн сэхэ мэдэрэлдэ һургаха ёһотой. Ном хадаа Эхэ орондоо үхибүүдэй инаглалые гүнзэгырүүлхэ ёһотой» — гэжэ А. Н. Толстой хожомынь бэшээ һэн.

Иимэ һайн номые дайнай урда тээхэнэ Гайдар бэшэһэн байгаа Иимэ һайн ном тухайда Алексей Толстой дайнай үедэ бодоһон юм.

Агууехэ байлдаануудай үдэрнүүдтэ фронт дээрэ үнэн зүрхөөрөө дайлалдажа ябаһан Гайдар «Тимурай тангариг» бэшэжэ дүүргээ һэн.

Энэ ном соохи полковник Александровой хахасалгын тангариг Гайдарай өөрынь тангариг ба һүү[illegible] шынь захяа болоһон байгаа гэж[illegible] мүнөө бидэ бүгэдэндэ элитэ.

Гайдарай творчествонь үнэнд[illegible] манай үе сагэй хронологи байг[illegible] гэжэ критигүүд зүбөөр тэмдэглэ[illegible] байна. Гайдарай ажал хододоо [illegible] рилго түгэс байдаг һэн. Гайдар [illegible] һал тиимэ, Маяковский шэнги [illegible] лэтэмэ пропагандист, уран зохё[illegible] шо, агитатор байгаа. Баһа Ма[illegible] ковский шэнгеэр өөрынгөө унш[illegible] шадые партида ба Эхэ оронд[illegible] холодоо большевистскэ үнэн с[illegible] ябаха гэжэ һургадаг бэлэй.

Гайдарай ажабайдал ба творче[illegible] вые шэнжэлэгшэд үшөө олон юум[illegible] тухай бэшэхэ ушартай болохо ба[illegible] ха. Энэ хадаа прозаик байхаһаа[illegible] гадна, драматург, эрхим поэт, т[illegible] нарин ба хурса публицист, Ма[illegible] ренкын һүүлдэ үнэхөөр ехэ педаг[illegible] байһан юм.

«Бэрхэтэй сагуудта Гайдарһа[illegible] үлүү һайн, найдабаритай, бүтээм[illegible] хүн намда байгаагүй һэн Энэ х[illegible] даа үнэхөөр үнэн сэхэ, зүрхэн[illegible] инаг ба зоримгой хүн байһан юм —гэжэ фронтовой командир по[illegible] ковник Орлов Гайдар тухай бэш[illegible] һэн.

Энэ үгэнүүдтэнь үшөө юу нэмэ[illegible] болохоб даа.

1947 ондо Гайдарай хүүр[illegible] Днепрын баруун эрьеһээ Канев [illegible] родто асархада, траурна ёһо[illegible] дээрэ бүхы округой хэдэн мянг[illegible] зон сугларая бэлэй. Эндэ Гайда[illegible] тай ябажа хамта дайлалдаһан па[illegible] тизанууд, тэрэниие тосхонуу[illegible] нюуһан колхознигууд ерээ һэн.

Советскэ хүнүүд Гайдарые ход[illegible] доо ба хаанашье инагланаг байг[illegible]

Үшөө үни удаан инаглахаш[illegible] үни удаан һанахашье байна

Борис Емельянов.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛЭДХЭЛ

Малаа хаана үбэлжүүлхэ юм?

...рын аймагай Бодонгуудай ...дэй Ленинэй нэрэмжэтэ ...й хүтэлбэрилэгшэд нийтын ...лажал хүгжөөхэ хэрэгтэ тон ...алгагүйгөөр хандана. Энэ ...үнгэрэгшэ жэлэйхидэл адли ...гаа үбэлжэлгэдэ мүн лэ ...тагүйгөөр бэлэдхэжэ байна. ...жэлдэ 80 мориной, 160 үнеэ- ...000 хониной ба 3 мянган ...й байха байрануудые бари- ...өбтэй байгаа. Гэбэшье, кол- ...правлени (түрүүлэгшэнь нү- ...мсараев) энэ түсэб дүүр- ... тула ямаршье хэмжээ ...й, тэрээнийе таһалдуулжа ... Тус колхоздо зоотехническэ ...ын түсэбэй таһалдуулагда- ... түлөө мүн аймагай хүдөө ... таһаг нилээд зэмэтэй. Юуб ..., малай байрануудые бариха ... эрхэбэшэ дүүргэхынь тү- ... колхозой хүтэлбэрилэгшэ- ...да тус таһаг шанга эрилтэ ... шадаагүй. Тэрээнһээ бай- ...энэ колхозой Амгаланта гэ- ...артахи гахайн байра түлеэн ...дон түлигдэжэ ба колхозой ... үшөө дайнай урда тээ ...һан үнеэдэй байра эбдэг- ...байха юм.

... колхоздо барилгын бригада ...байшье, ондоо хүдэлмэридэ ...анхай. Мүнөө малаа үбэ- ... байрада оруулха саг ойрто- ...йна. Гэбэшье, энэ колхоз бү- ...лдаа хүсэд хүрэхэ дулаан ... бэлдээгүй байһаар. Иимэ ... имагтал нёдондо үбһэ тэ- ... багаар бэлдэжэ, малдаа ... байра хүсэд түхеэрээгүй ...э олон малаа гарзалуулһа- ...олхозой хүтэлбэрилэгшэдэй ...өөр мартажа, малажал хүг- ...дэ харюусалгагүйгөөр хан- ...дээрэһээнь тохёолдоо. Тиин ...лхозой хүтэлбэрилэгшэд нё- ...ойнгоо алдуунуудые мүнөө ...дабтажа байна. Энээнийень ...ю нийтын малажал хүгжөөл- ...рюута һаад ушаруулна гэжэ ...эр бэшэ гээшэ гү?

А. Семёнов.

Түрүү хонишон

...нгын аймагай Дунда-Худа- ...моной Кировэй нэрэмжэтэ ...й хонишон Цырма Дылыко- ...4 онһоо хойшо хонин ажал ...хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Дылы- ...лон жэлдэ хониной-товарна ...э хүдэлмэрилжэ, хони ха- ...гаар нилээд ехэ дүршэлтэй ... Энэ хонишон өөрынгөө даа- ...нидые ходоодоо тобир тарга- ...ндо оруулдаг ба хурьгадые ... хоролтогүйгөөр түлжүүл- ... 1950 ондо харууһалжа бай- ...идһоо 230 гаран хурьга ... нэгыеньшье үхүүлэнгүй ...лээ һэн. Нүхэр Дылыкова ...уряалгын үедэ ехэ үбһэ бэл- ... хонидоо элбэг тэжээлээр ...г байна.

П. Содбоев.

Эрхим бэлэдхэлтэй колхоз

Колхозно ба совхозно нийтын малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэб тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолой гараһанһаа хойшо үнгэрһэн хоёр жэл 9 һарын турша соо Торийн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд нийтынгээ малажалые хүгжөөхэ талаар ехэ амжалта туйлаа. Адуу моридынь—22 процентээр, эбэртэ бодо малынь—32 процентээр, хони ямааниинь—23 процентээр ба шубууниинь—117 процентээр олошороо.

Зоотехническэ наукын туйлалтануудые колхозно үйлэдбэридэ хэрэглэһэнэй ашаар энэ жэлдэ тус колхозой малшад түл абалгаар гарим тэды амжалта туйлаһан байна. 100 үнеэн бүриһөө 94 тугал абажа түлжүүлээ. Мүн эндэхи малшад малай ашаг шэмэ үгэлгые нилээд дээшэлүүлээ, гүрэндэ тушаагдаһан эбэртэ бодо мал бүхэнэйнь амидын шэгнүүр дунда зэргээр 260 килограмм болоһон ба энэ жэлэй 9 һара соо һаамхай үнеэн бүриһөө нёдондонойхидо орходоо 25—30 процент ехэ һүн һаагдаһан байна. Энээнэй ашаар гүрэндэ тушаагдаха тоһо, мяханай түсэб сүм дүүргэгдээ. Мүнөө эдэ продуктнууд 1952 оной оруулгада тушаагдажа байна.

Тус колхозой хонишод Василий Осколков, Цырендулма Батуева гэгшэд 1938 онһоо хойшо хонин ажал дээрэ хүдэлмэрилжэ, ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Энэ жэлэй адуулганай үедэ 480 толгой хонидоо бүрин бүтэнөөр харууһалаа. Бүхы хонидынь тарганууд. Ехэ хонидые һайнаар харууһалһанай ба түлиүүдээ бүрин бүтэнөөр абажа гүлжүүлһэнэй түлөө 1950 ондо эдэ хонишод ажалай нэмэлтэ түлбэридэ 6 хурьга абаһан байна.

Һаамхай үнеэдые адуулдаг нүхэр Дементьев малай бэлшээри зүбөөр хэрэглэдэг, загонно ёһоор үнеэдээ адуулдаг юм. Энэнь һайн үрэ харуулаа. Үнеэдын хараа байса һүтэй болоо. Мүн тус колхозой адуушад Г. Петров, Р. Окладников гэгшэд дааһан адуу моридоо тобир таргаар харууһална.

Нийтын малай тоо олошоруулга ба тэрэнэй ашаг үгэлгые саашаданъ дээшэлүүлгэ хадаа үбэлжэлгэһөө нилээд дулдыдаха байна. Тиимэһээ колхозой правлени ба партийна организаци болбол партиин обкомой нэмэл бэшэгые колхозниуудай дунда зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэжэ, малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула бүхы хэмжээнүүдые абана. Энэ жэл колхозой гэшүүд нёдондонойхиһоо һураггүй ехэ үбһэ тэжээл хуряажа абаа. Мүнөө полинууд дээрэһээ соломо, михиинэ суглуулагдажа байна.

Сентябрь һара соо бүхы һүринүүдээ хэмжээд, тэжээлэй баланс табиһан байна. Имагтал балансын ёһоор тэжээлээ гаргашалха юм. Колхоз бүдүүн тэжээл элбэг хүрэхөөр бэлэдхэхэһээ гадна, шэмэтэ тэжээл ехээр бэлэдхээ. Силос даралгын түсэб 113 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдэ ашаг шэмэтэ малда эдюулхэ 10 тонно тэжээлэй корнеплод, тарианай 100 центнер үлэгдэл үгтэхэ болонхой. Үбэлэй сагта малнуудаа саг үргэлжэ уһалжа байхын тула соолго сэбэрлэхэ тусгаар хүн табигдаха юм.

Нийтынгээ малые типовой дулаан байраар хангахын тула энэ колхозой правлени горьтой хүдэлмэри хээ. Үнгэрэгшэ хабар ба зунай үедэ барилгын бригада 300 хурьгадай байра, үнеэдэй түрэхэ байра ба малшадай байха гэр бариһан, мүн моридой байрые һэльбэн табиһан байна. Малай хуушан байрануудай заһабарилга дүүргэгдээ. Октябрийн эхеэр зооветеринарна мэргэжэлтэд малшадтай хамта бүхы малаа гүүртэлһэн байгаа. Тиихэдээ малнуудые наһанай, эрэ эмын ба племенной шанарай илгаагаар гүүртэ болгон таһалһан байна.

Хонин ажалые хүгжөөхэ, нооһо ехээр бэлэдхэхэ тухай республикын Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй обкомой тогтоолые зүбшэн хэлсээд, эндэхи хонишод нарин, нарибтар нооһотой хонидые олоор үсхэбэрилхэ уялга абаа. Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тула эндэхи хонишод 1952 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абаха уялга абажа, табан жэлэй түсэбые 3 жэл хахад соо дүүргэхээр шиидэбэ. Хонин ажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэтэй хамта нооһонойнь шанарые һайжаруулгада анхаралаа ехээр хандуулха байна. Октябрийн 10-һаа эндэ орооной кампани эхилээ.

Малажалай бүхы фермэнүүд хэрэгтэй кадрнуудаар бүридхэгдөө. Эндэхи малшад зоотехническэ гурбан жэлэй курсануудта һуралсана. Мүнөө жэлэй малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тула энэ колхозой малшад бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байна.

Б. Мадлаев.

Шэнэ байранууд баригдаба

«Улаан-Шулуутай» колхоз (Мухаршэбэр) мүнөө жэлдэ 500 толгой хониной ба 250 хурьгадай байха байрануудые барижа дүүргэбэ.

Энэ колхозой хонишод мүнөө хонидоо искусственнаар ороондо оруулгада бэлэдхэжэ байна.

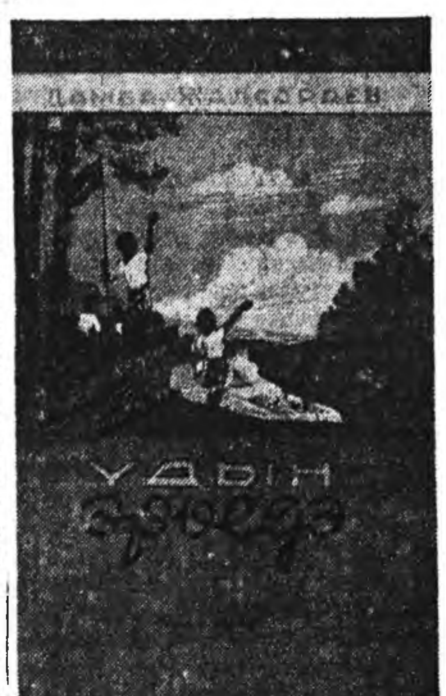
Шэнэ номууд

Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл һүүлэй үдэрнүүдтэ иимэ номуудые ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэн гаргажа, ном худалдадаг магазинуудта тушаагаа гэбэл:

Проф. А. А. Михайлов. «Наранай ба һарын хиртэлгэнүүд». Бурят-монгол хэлэн дээрэ.

В. Г. Короленко. «Газар доорохи байрын үхибүүд». Һургуулиин наһанай үхибүүдтэ зорюулагданхай. Бурят-монгол хэлэн дээрэ.

А. И. Шадаев. «Нарата хабар» гэжэ очеркнууд ба рассказуудай сборник, бурят-монгол хэлэн дээрэ.

Дамба Жалсараев. «Үдын эрьедэ». Һургуулиин чаһанай үхибүүдтэ зорюулагданхай. Бурят-монгол хэлэн дээрэ.

«Байкал» гэжэ уранзохёолой альманахын дүрбэдэхи номер ород хэлэн дээрэ хэблэгдэн гараба. Энэ альманах Михаил Толкачын «Ехэ зам» гэжэ повестиин отрывогаар нээгдэнэ, мүн Раиса Белоглазовагай «Зоригжолто хүсэл» гэжэ романһаа отрывок, залуу уранзохёолшодой шүлэгүүд ба рассказууд хэблэгдээ.

Эстрадна сборник уранһайханай самодеятельностьдэ туһаламжа болгон гаргагдаа. Сборник соо нэгэ акттай пьесэнүүд, рассказууд, дуунууд ба шүлэгүүд оронхой. Бурят-монгол хэлэн дээрэ.

«Эхин һургуулиин бурят-монгол хэлэнэй программа». Бурят-монгол хэлэн дээрэ.

«Дунда һургуулиин программанууд». Бурят-монгол хэлэн ба литературна уншалга. V—VII классуудай.

«Дунда һургуулида үзэхэ бурят-монгол литературын программа». VIII—X классуудай.

Үбэлэй үедэ хүдэлмэрилхөөр бэлэн бэшэ

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые эрхим һайнаар үбэлдэ бэлэдхэлгэ хадаа ажалшадай дунда нийтэ-политическэ болон культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрийе үргэнөөр ябуулха зайлашагүй шухала услови болоно. Тээд Зэдын аймагта эдэ эмхи зургаануудые үбэлдэ бэлэдхэлгын хүдэлмэри ехэ таһалдалтай байна.

Аймаг дотор 12 клуб, 4 библиотекэ, уншалгын 4 байшан тоологдоно. Эдэнэй миил 5 клубынь үбэлэй сагта хүдэлмэрилхөөр бэлэн болонхой. Үлэгшэ бүхы эмхи зургаануудые үбэлдэ бэлэдхэхэ тушаа хүдэлмэри ехэ муугаар ябуулагдажа байна.

Аймагайнь культурын байшан оройдоо заһабарилагдаагүй байһаар: сонхынь шэлнүүд тэһэрхэй, пеэшэнийнь эбдэрхэй үүдэнийнь лаб хаагдадаггүй байха юм. Энэ байшангые капитальнаар заһабарилхын тулада бүри апрель һарада 45 мянган түхэриг һомологдоһон байгаа. Энэ мүнгые хэрэглэхэ тушаа тус байшангай директор нүхэр Бажеев, мүн аймагай культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин таһагые даагша нүхэр Сукнев гэгшэд ямаршье хэмжээ абаагүй байха юм. 250 кубометр түлеэн бэлэдхэгдэһэн болобошье, тэрэнэй миил 25 кубометрынь байшангай газаань оруулагданхай.

Аймагай культурын байшангай үбэлдэ бэлэн бэшэ байһанайнь гол шалтагаан юуб гэхэдэ, тэрэнэй директор нүхэр Бажеев саг соонь шухала хэмжээнүүдые абангүй, өөрынгөө хүдэлмэридэ харюусалга багатайгаар хандаһан байна.

Аймаг дотороо бусадшье олохон клубууд, библиотекэнүүд, уншалгын байшангууд баһал иимэ байдалда байна. Гэгээтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо бишыхан клуб бии юм. Тээд тэрэ клубаа колхозойнгоо конторо болгожорхёо. Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз бүри дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ шэнэ клуб барижа эхилһэн аад, тэрэнээ мүнөөшье хүрэтэр барижа дүүргээгүй. Энэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Мурхонов колхозоо клубтай болгохо тухай анхаралаа табинагүй.

Тэрэшэлэн «Коммунизм», Буденныйн нэрэмжэтэ колхозуудай малажалайнь фермэнүүд ба гүүртэнүүд дээрэ улаан булангууд эмхидхэгдээдүй байһаар. Тэндэ хүдэлмэрилдэг колхозниуд газетэ болон журналнуудые уншаха, уранһайханай самодеятельностиин концертнүүдые хараха арга боломжогүй байна.

Аймаг доторхи культурно-гэгээрэлэй олонхи эмхи зургаануудай үбэлдэ бэлэн бэшэ, мүн колхозниуудай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг байһанай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, аймагай культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин таһагые даагша нүхэр Сукнев өөрынгөө уялгата хүдэлмэридэ харюусалгагүйгөөр хандана, үбэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ өөрынгөө эдэбхитэдые, мүн олонийтэ колхозниуудые элсүүлжэ шадаагүй.

Зэдын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Багадаев энэ хүдэлмэридэ шухала анхаралаа хандуулжа, аймаг доторхи культурно-гэгээрэлэй бүхы эмхи зургаануудые ойрын үдэрнүүд соо үбэлдэ бүрин бэлэдхэхын тулада бодото хэмжээ ябуулгануудые хараалха ба хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ ёһотой.

Р. Балданов.

Олон үхибүүтэй эхэнүүд шагнагдаба

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар, «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар шагнаба.

Торийн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница Марфа Силантьевна Гончарова, Кабанскын аймагай Тресково тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Матрена Лаврентьевна Шашина гэгшэд юһэн хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэй түлөө «Эхын алдар» гэжэ 1-дэхи шатын орденоор шагнагдаба.

8 хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн 7 эхэ «Эхын алдар» гэжэ 2-дохи шатын орденоор шагнагдаа. Тэдэнэрэй дунда Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхозой колхозница Мария Кондратьевна Козлова, Заиграйн аймагай модо бэлэдхэлэй участогай (ПВЗ-гэй) хүдэлмэришэн Нина Николаевна Степанова, Кабанскын аймагай Тресково тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Анна Ивановна Котова болон бусад бии.

Баунтын аймагай Соловьёвско поселогой гэрэй эзэн эхэнэр Мария Матвеевна Бородина, Түнхэнэй аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой колхозница Иринчин Жалсаевна Убушеева, Торийн аймагай «Улаан Бургалтай» колхозой колхозница Хандажап Аюшеевна Габанова, Хойто-Байгалай аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой колхозница Татьяна Афанасьевна Рогова болон бусад хамта 19 эхэнэрнүүд 7 хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ 3-дахи шатын орденоор шагнагдаа.

«Эхын медаль» гэжэ 1-дэхи шатын медаляар 41 хүн, «Эхын медаль» гэжэ 2-дохи шатын медаляар 78 эхэнүүд шагнагдаһан байна.

Империалистическэ реакцида эсэргүү тэмсэл шангадана

(«Бата бэхи эб найрамдалай түлөө, арадай демократиин түлөө!» газетын хуудаһануудһаа)

...а бэхи эб найрамдалай түлөө, арадай демократиин түлөө!» газетын ээлжээтэ номер Буха... хэблэгдэн гараба.

...но зэбсэг тушаа «Правдын» корреспондентдэ нүхэр И. В. ...ай үгэһэн харюу тус газетэ...аглагдаа.

...найрамдалые хамгаалга ба ...н бэхижүүлгын хэрэгтэ хэ... ехэ оруулалта» гэһэн түрүү ...соогоо бүхы оронуудтахи эб ...алай тала баригшад атомно ...тушаа «Правдын» корреспон... нүхэр Сталинай үгэһэн ха...уйлай ехэ зоригжолтойгоор ...гэжэ бэшэнэ.

... Сталинай харюу хадаа ...ийн-түүхэтэ удхашанартай ..., эб найрамдал хамгаал...эргтэ оруулһан шэнэ, тон ...улалта, Советскэ Союзай эб ...алай политикын хэлбэришэ...һанай шэнэ гэршэ мүн бо...жэ бүхы оронуудай демок...кэ олониитын һанал бодол ...өөр тодорхойлно гэжэ түрүү ... дотор онсо тэмдэглэгдэнэ.

...мэл Европо» гэдэг хадаа ... Германиие шэнээр зэбсэг...алхабша мүн» гэһэн статья ... францууска коммунисти... партиин Центральна комите...үүн Жорж Коньо болбол ... олонхи оронуудай оролсо...эрэгэй мэхэ гохоодо хэрэг... «европейскэ» гэһэн нэрын ...э туйлай ехэ немецкэ ...но арми байгуулгын хүсэ...халагдажа байдаг юм, тэрэ ...адаа США-гай харамжаар ...етскэ үг зорилгоор хэрэглэг... тэрэшэлэн 1939 онойхи...

...дол адли Франци болон Великобританида халдан орожо шадаха байна гэжэ эли тодоор харуулна.

Испаниин Коммунистическэ партиин Политбюрогой гэшүүн **Висенте Урибе** гэгшэ «Испанска арад дайн сэрэг болон үгырэн хооһоролгодо эсэргүү тэмсэнэ» гэһэн статья соогоо Франко түрүүтэй үсөөхэн миллионернүүдэй баяжажа байхадань, манай наца, ажалша зонууд улам улам үгырэн хооһоржо байна гэжэ бэшэнэ. Ороной экономикын гол һалбари — хүдөө ажахы хадаа республикын жэлнүүд болохо 1931 — 1935 онуудтай жэшээлбэл, үйлэдбэреэ гурбанай нэгэ хуби хүрэтэр хорооһон байна. Мүн промышленностьшье доройтон унажа байна. Булад хайлуулга 1929 ондо миллион тонно байгаа һаа, 1950 ондо 770 мянган тонно хүрэтэрөө доошолоо. Гэхэ зуура, бүхы булад хайлуулгын агрегадуудай проектнэ арга боломжонь 1250 мянган тонно байһан байха юм. Тиихэдэ, текстильнэ фабриканууд өөрынгөө хүсэнэй оройдоол 45 процентые ашаглана. Промышленностиин мүн ондоошье һалбаринуудта тиимэ гү, али тиимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Испаниин национальна олзо доход жэл ерэхэ бүри доошолно.

Французска мүлжэгшэдтэй хамта американска дээрмэшэд испанска экономикодо эзэрхэн байдаг юм. Уолл-стридэй миллиардернүүд нэгэн предприятиин хойноһоо нүгөөдыень, ажахын нэгэ һалбариин хойноһоо нүгөөдыень гартаа абажа байна. Хэрбээ урдань харийн капиталай хэмжээн ороной капиталһаа 25 процентһээ дээшэлхэгүй гэһэн хуулиин бии шэнги байдаг байгаа һаань, харин үнгэрэгшэ жэлэй апрельдэ гараһан шэнэ хуулиин ёһоор тэрэ процентнь 45 хүрэтэрөө дээшэлүүлэгдэһэн байна. Бодото байдал юу харуулнаб гэхэдэ, американска империалистнууд Испанида дайлан абаһан орондоо аашалалдаһандал адляар аашалалдана.

Фашистска гүрэн болбол драконовско хэмжээнүүдээр ажалшан арадые мэдэлдээ барижа байха гэжэ оролдоно, прогрессивнэ ажал-ябуулагшадые хардана, хашана, ороноо милитаризировална, дэлхэйн шэнэ дай һүжэрөөхэ политика ябуулна гэжэ саашань нүхэр Висенте Урибе бэшэнэ. Американска империалистнүүдэй захиралтаар, Францийн правительство сэрэгэй бэлэдхэлдэ олон олон миллион песет гаргашалхые яарана. Эллэб олон нютагуудта догууд, подводно онгосонуудай хоролтонууд болон «Б—36» гэдэг американска бомбардировщигуудай һууха аэродромууд түхеэрэгдэнхэй, шухала шухала шоссе харгынууд г. м. ехэ түргэнөөр шэнэдхэгдэнэ.

Дайн сэрэг болон үгырэн хооһоролгын хорото политика болбол испанска арадые саг үргэлжын үлэсхэн байдалда хүргэбэ. Хэрбээ 1936 онтой жэшэбэл, дунда жэшээнэй салин хүлһэн 1,4—1,8 дахин ургаһан байгаа һаа, түрүүшын хэрэглэлэй зүйлнүүдэй, карточкаар худалдагдадаг эдеэ хоолой үнэ сэн 8—10 дахин дээшэлһэн байна. 1950 ондо бодото салин хүлһэн багынь абажа хэлээ һаа, 4 дахин хороо. Гэхэ зуура үнэ сэн ургажа байдаг.

Гэбэшье, испанска фашизм болбол үлэсхэлэн хооһоной яһан гарааршье, полицейскэнүүдэй шиидамаршье, худалдан гартаа оруулһан сэрэгүүдэй жадануудааршье арадые мэдэлдээ абажа шадахагүй гэжэ Висенте Урибе бэшэнэ. Фашизмые илаха гэһэн дура зориг арадай зүрхэндэ хадагданхай, тэрэнэй тэмсэл улам шангадажа байна. Испаниин Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро дайн сэрэг болон үлэсхэлэн хооһон байдалда эсэргүү, эб найрамдал, демократи болон республикые хамгаалгын түлөө испанска арадай ябуулжа байһан олониитын тэмсэл энээниие эли тодоор гэршэлнэ.

«Титын фашистска бүлэг хадаа Югославида капитализмые «хуулита болгожо байна» гэһэн статья дотороо Румынскэ хүдэлмэришэдэй партиин ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн **Мирон Константинеску** титовецүүдые элирүүлэн сохино. Титовецүүд болбол 1950 оной августын һүүлээр «шэнэ экономическа хуулинууд» гэдэгые тунхаглаһан байна. Тэрэ хуули хадаа капитализмые һэргээн бодхоолгодо далдагүйгөөр дүүрэн шэлжэн оролго, Югославиин арадай баялигуудые американска болон английска империалистнуудай гарта далдагүйгөөр шэлжүүлэн үгэлгэ, экономикые сэрэгэй хэрэглэмжэнүүдтэ дүүрэн шэнжүүлэн оруулгаһаа ондоо ямаршье удхагүй байха юм.

Бүри 1949 ондо Югославиин гүрэнэй зөөриин капиталистическэ шанар тухай коммунистическэ болон хүдэлмэришэдэй партинуудай Информбюрогой резолюци дотор ингэжэ заагдаа һэн гэжэ тус статья дотор хэлэгдэнэ гэбэл: «Арадай дайсанай гарта гүрэнэй засагай байһан хадань Югославиин экономидохи гүрэнэй сектор арадай зөөри байхаяа болёо». Тиигэбэшье промышленна предприятинуудай, шахтнуудай, банкнуудай капиталистическэ байһан мүртөөшье гүрэнэй зөөри байһан дээрэһээ харин империалистнуудай «сүлөөтэйгөөр» эзэрхэхэ болон югославска буржуазиие дүүрэн тэхэрюулхэ ябадалда хэды тэды һаад түбэг болодог байһан юм. Тиимэ дээрэһээнь Титын бүлэг 1950 оной июньдэ предприятинуудые «хүдэлмэришэдэй соведүүдтэ» үгэжэ, гүрэнэй секторые усадхажа эхилһэн байна. Тэрэ «хүдэлмэришэдэй совет» гэдэгынь урданай капиталистическэ предприятинуудай эзэдүүдээр толгойлуулагдаһан административна соведүүд байжа байха юм. Жэшээлхэдэ, урдань шахтын эзэд байһан Вршка-Чука, Ресава Баре гэгшэд нүүрһэнэй промышленностиие толгойлжо байна.

Удаань, 1951 оной январьда худалдаа наймаанда капиталистическэ системэ хуулита ёһоор байгуулагдаһан, тиихэдэ 1950 оной апрельдэ гүрэнэй түсэблэлгын комисси гэдэг болюулагдаһан байха юм.

Мүнөө Югославида хүдэлмэришэн ангиие хатуу шанга капиталистическэ ёһоор мүлжэлгэ хуулитаар нэбтэрүүлэгдэнэ. «Хүн бүхэн дуратай соогоо хүдэлхэ» гэһэн убайгүй лозунгоор 8 часай хүдэлмэриин үдэр усадхагдажа, 12—14—16 часай хүдэлмэриин үдэр тогтоогдохо зуураа, ажалай бүтээсын нормо дээшэлүүлэгдэһэн ба салин хүлһэн хороогдоһон байха юм.

Титовскэ бүлэг болбол городуудта капитализм һэргээн бодхоохотоёо хамта деревнидэ өөһэдынгөө ангиин позициие батадхахын тулада хүдөө ажахыда нюдарган баяшуулые яаралтайгаар бии болгожо байна. Жэл бүри ажалша тарияшадай ажахынуудай 10 процентнь нюдарган баяшуулаар залгигдана, хүдөөгэй хүн зоной 6,25 процентнь болохо нюдарган баяшуул газар уһанай 50 процентые эзэлнэ гэжэ титовскэ статистическэ мэдээнүүд дээрэһээ эли тодоор харагдана. «Шэнэ хуулиин» ёһоор деревнидэхи худалдаа наймаан нюдарган баяшуулай гарта дүүрэн оронхой. Үгытэй тарияшадай алба налог улам ехэ болоно.

«Шэнэ экономическа хуулинууд» хадаа титын фашистска гуримай нуран үмхирһэниие, тэрэнэй экономикодо гүйсэд дүүрэн анаохи оруулһаниие, тэрээниие һандаралда оруулжа байһыень гэршэлэн харуулна. «Шэнэ хуулинууд» хадаа Югославиие экономическа болон политическэ кризистэ зайлашагүйгөөр оруулха юм. Тэрэ кризисһээ гараха гансахан зам хадаа Титые унагаалга болон Югославиие американо-английска богоолшологшодһоо сүлөөлгэ мүн болоно.

Югославиин ажалшад һэргээн байгуулагдажа байһан Югославиин Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро, пролетарска интернационализмын туг доро, ленинизмын туг доро титовскэ бүлэгүүдые үй бута сохижо, социализм байгуулжа байһан арадуудай бүлэдэ ороноо бусааха байха гэжэ нүхэр Константинеску бэшэнэ.

«Американска конституци ба трумэновска бодото байдал тухай» гэһэн **Дж. Берингын** статья, **Ян Марек** гэгшын «политическэ заметкэнүүд» болон бусад материалнууд тус номерто тунхаглагдаһан байна.

КИНО

„СИЦИЛИИН ОГТОРГОЙ ДОРО“

«Сицилиин огторгой доро» гэжэ итальянска уранһайханай шэнэ фильм манай республикын кинотеатрнуудай экранууд дээрэ харуулагдажа эхилбэ. Фильмын гол удхань иимэ. Тропическа наранда хайрагүйгөөр шарагдажа байһан ба ургамалаар хомор Сицилиин газар дайда. Эндэхи улад зон урдынгаа ёһо гуримаар ажаһуудаг, бүдүүлиг абари зантай. 1946—1948 онуудта Каподарсо гэжэ Сицилиин багахан городто нютагай кулагуудай реакционно организаци — «Мафия» өөрынгөө зэрлиг аашые гарган, дурагүй хүнүүдээ алажа, улад зониие һүрдүүлжэ байдаг байгаа. Хуули сахигшад — судьянар, карабинернүүд ёһото гурим тогтоожо ядадаг байба. Эндэ ерэһэн судьянар үни болонгүй ажалһаа гарадаг гү, али ондоо тээ хүдэлмэрилхэеэ ябашадаг байгаа.

Мүн лэ иимэ байдалда ороһон судья Пезаччо энэ городһоо яаралтайгаар ябаба. Орондонь Гвидо Скьяви гэжэ залуу судья ерэнэ. Харгыда уулзаһан судья Пезаччо хадаа энэ городһоо дары бусаа һаашни дээрэтэхэ гэжэ залуу судьяда дурадхаба. Теэд зориг ехэтэй ба өөрынгөө үүргые эсэстэнь хүрэтэр дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн, прогрессивнэ үзэл бодолтой судья Гвидо Скьяви сухаряагүй. Городто хүрэжэ ерэхэдэнь, тэрээниие сүүдэй секретарь, адвокат, городой мэр гэхэ мэтэд угтаба. Энэ залуу судья ямар хубилалта хэжэ шадахаб даа гэжэ тэдэнэр зоһоосоо һанажа байбашье, дэмы дэмы маһагашалдан байгаа һэн. Үглөөгүүр эртэ Гвидо Скьявиин ажалдаа ерэхэдэ, тэндэнь ямаршье эмхи гуримгүй, гэмтэ хэрэгүүд сүүд дээрэ үзэгдэнгүй, хэдэн жэлдэ тооһондо дарагдажа хэбтэдэг байба. Тэрэ хэрэгүүдые ойрын үдэрнүүдтэ сүүдэй түрүүшын заседани дээрэ хаража үзэхөөр бэлдэхыень секретарьтаа судья захирба.

Байд гээд лэ город шадар хүнүүд алагдана. Теэд алууршадынь олдоногүй. Буудуулаад үхэхын туйлда хүрэһэн хүнүүд хэндэ буудуулһанаа судьяда хэлэжэ үгэнгүй, харин «үхөө һаа хүлисэхэб, амиды үлөө һаа үһөөгөө абахаб» гэжэ харюусадаг байба Энэ хадаа гансашье урданай заншалһаа бэшэ, мүн эндэхи зониие мафистнуудай саг үргэлжэ айлгажа, һүрдүүлжэ байһан дээрэһээ болодог байба. Тиимэһээ алууршан мафист Галинеллын гэмынь тодоруулагдангүй, судья тэрэниие табиха баатай болобо.

Мүн мафистнуудай ударидагша, барон Тури Пассалаквын сернэ руднигаа хааһан дээрэһээ эндэхи хүдэлмэришэдэй хүндэ байдалда ороһыень залуу судья мэдэбэ. Тиин Гвидо Скьяви тус руднигые ашаглуулха тухай оролдоно. Ольтирог дээрээ ноён ба эндэ өөрынгөө хуули зохёожо байһан барон Пассалаква хадаа «минии хэрэгтэ судья хамаарханаа» гэжэ ехэ дурагүйтөөд, Гвидое тэндэһээ зайлуулхые һэдэнэ. Энэ зорилгоор адвокадтай хамта генеральна прокурорто худал хуурмаг гомодол эльгээбэ. Нэгэтэ үдэшэлэн Гвидое барон вечертэ урижа асараад, нилээд ехэ мүнгэ гаргажа, «энээниие абаад лэ эндэһээ зайла, минии руднигые, минии һамга амар байлга» гэжэ мэдүүлбэ. Юуб гэхэдэ, тэрээнэй урда тээ нэгэтэ үдэшэлэн бароной һамган Тереза сад соо Гвидотой уулзаад, бароной аашые зэбүүрхэжэ ба үзэн ядажа байдагаа мэдүүлэн, энэ зэрлиг муухай газарһаа түргэн ябахыень залуу судьяе гуйн хэлээ һэн. Эгээл тэрэ үдэшэ Терезын налгай һайхан абари зан ба зулгы хөөрхэн шарай залуу судьягай зүрхые хүдэлгэһэн байна. Тиигэжэ Гвидо тэрэ үдэшэнһөө хойшо Терезэдэ дурлаа һан. Мүнгэ абахаяа Гвидогой арсахада, барон тэрээниие алаха гэжэ нэгэ мафистда захирба. Теэд тэрэнь Гвидое алажа шадангүй, миин гарынь шархатуулба. Бароной энэ бузар муухай аашые Тереза мэдэжэ, барониие зэбүүрхэн хараба. Тиихэдэнь барон Терезые сохибо.

Тэрэ үедэ генеральна прокурор ерэнхэй, тиигээд эндэхи улад зониие өөрынгөө урдаһаа бодхоогоош гэжэ Гвидое зэмэлээд, ондоо тээ ошожо хүдэлмэрилхые дурадхаба. Энэ үедэ газаань сернэ руднигай хүдэлмэришэд олооро суглараад, судьяе харааха хашхаралдан, сонхо урууль шулуу шэдэбэ. Рудник нээхэ гэхэдэ судья һаад хэнэ гэжэ тэдээндэ мафистнууд хэлэһэн байгаа. Прокуророй дурадхалһаа Гвидо бүхы зүрхөөрөө арсабашье, энэ городто юушье хэжэ шадахагүй байһанаа мэдэржэ, тушаалһаа гараха гэжэ шиидэбэ. Прокуророй гаража ошохоло, Тереза орожо ерээд, хоюулан ябаха гэжэ хэлсэбэ. Залуу судья нүхэдтэеэ гараа барисалдаба. Паолина гэжэ залуухан хүбүүн Гвидотой һүүлшынхеэ уулзахаяа ерээд, нюдэнһөө нёлбоһо гүйлгэн байжа, гарыень түргөөр таалаад, гүйжэ ябашаба. Налгай һайн зантай энэ хүбүүндэ Гвидо ехэ дуратай ба тэрээнтэй ходо уулзадаг, хөөрэлдэдэг байгаа. Уданшьегүй, Гвидо городһоо гаража, харгы дээрэ хүлеэжэ байһан Тереза тээшэ ошожо ябатараа мүнөөхи Паолина хүбүүнэйнгээ мэнэ һая алуулһыень дуулаад, хүүр дээрэнь гүйжэ ерэбэ. Алуулһан Паолина хүбүүе харахадаа, өөрынгөө хэрэгэй түлөө эсэстэнь хүрэтэр тэмсэхэ гэһэн хатуу зориг Гвидогой зосоо түрэбэ. Тиин церковь уруу гүйн орожо, хонхо сохин, хамаг зониие талмай дээрэ суглуулаад, мафистнуудта эсэргүү эрид үгэнүүдые хүнэй зүрхэ хүдэлгэмөөр хэлэбэ, арадтай хамта үнэн хэрэгэй түлөө эсэстээ хүрэтэр тэмсэхэ байһанаа мэдүүлбэ. Улад зон дарья табилдан, мафистнуудта эсэргүү үгэнүүдые хашхаралдаба. Мафистнуудай нэгэниинь Гвидое буудахаар забдана. Теэд тэрээниие Пассалаква болюулба. Юуб гэхэдэ, мафистнуудай урда мүнөө гансахан судьягай бэшэ, харин бүхы зоной жагсажа байһаниие тэрэ ойлгоһон байгаа. Тэрэ дары мафистнууд талмай дээрэһээ зугадажа арилна.

Зүгөөр, арад зоной сүүдһээ тэдэнэй хулжажа хаанашье ошохогүй байһые фильм харагшад мэдэнэ. Арад зониие баяд ноёдой хайшан гэжэ айлгажа, богоолшолжо байһаниие, өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ арад зоной заабол бодохо байһаниие фильм харуулна. «Сицилиин огторгой доро» гэжэ фильм реалистическэ фильм мүн. Хэтэ заяанайнгаа аймхай ба харанхы мунхаг байдалһаа Сицилиин арад зоной һэрижэ байһаниие харанабди.

А. Плишкина,
Б. Мунгонов.

Городой базарнуудта

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Улан-Удэ городой колхозно базарнуудта мяхан, загаһан, өөхэн, овощь, хартаабха, гурил гэхэ мэтын хүдөө ажахын продуктнууд ехэ элбэгээр орожо байна. Продуктнуудай сэн нилээд химдарба.

Центральна базарай дирекци продуктнуудые худалдаха столнуудые нэмэжэ түхеэрбэ. Базарна комитет колхозуудай хүдөө ажахын продуктнуудые асарха ябадалдань өөрынгөө транспортаар туһална. Базар дээрэхи магазинууд колхознигуудта зорюулан нэмэлтэ эд бараа асаржа худалдана.

И. Гроссман.

Товшо һонинууд

◆ **Мотоциклнуудые абаба.** Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд Бадмаев, Ачитуев, Цыдыпов ба мүн тэндэхи һургуулиин директор Цыбиков, һургуулиин физрук Батуев гэгшэд мотоциклнуудые абаба.

◆ **Һайн үүсхэл.** «Коминтерн» колхозой гэшүүн (Хэжэнгэ) Д. Цыренов Хүльхисөөн гэжэ нуурһаа 3 центнер загаһа барижа, колхоздоо тушааба.

◆ **Колхоздохи нарайлалгын гэр.** Хэжэнгын сомонсй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз эхэнэрэй нарайлалгын гэр барижа дүүргэбэ. Мүн тус колхозой дэргэдэ сомоной Соведэй байшан баригдаа.

◆ **Номой киоск.** Хориин аймагтахи «Союзпечатиин» таһаг ном наймаалха шэнэ киоск аймагай центртэ нээбэ.

◆ **Үбэлдэ бэлэн болоо.** Десятниковска сельсоведэй (Тарбагатай) Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 1000 толгой хониной, 100 толгой тугалай, 100 гахайн ба 40 моридой байха байрануудые барижа дүүргэбэ.

◆ **Металлай хаядһа суглуулга.** Мысовойн вагоннигууд 26 тонно хара металлай, 1 тонно үнгэтэ металлай хаядһа суглуулжа, металлургическа заводто эльгээбэ.

Хитадай арадай политическэ консультативна Соведэй Бүхэхитадай комитедэй гурбадахи сесси дээрэ

ПЕКИН, октябриин 25. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай арадай политическэ консультативна Соведэй Бүхэхитадай комитедэй гурбадахи сесси американска агрессидэ эсэргүүсэхэ, Кореядэ туһа хүргэхын түлөө тэмсэлээ үргэдхэхэ тухай резолюци баталан абаа. Тус резолюци доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Арадай политическэ консультативна Соведэй Бүхэхитадай комитедэй гурбадахи сесси болбол американска агрессидэ эсэргүүсэхэ ба Кореядэ туһалхын түлөө тэмсэлэй хүдэлөөн тухайда эб найрамдал хамгаалха ба американска агрессидэ эсэргүүсэн тэмсэхэ Хитадай арадай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Пын Чженэй элидхэлые бүрин һайшаана.

Сесси хадаа Кореядэ жэлэй турша соо хамтадаа ябажа Хитадай арадай героическа һайндурадалай ба героическа корейскэ Арадай армиин туйлаһан сэрэгэй илалтануудаар бүрин ханана, тэрэшэлэн корейскэ асуудалай үнэн зүбөөр, эбэй ёһоор шиидхэгдэхэ хүрэтэр Хитадай арадай һайндуратанай ба корейскэ Арадай армиин үнэн зүб тэмсэлые бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ уялга абана.

Даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай асуудалаар ООН-ой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй делегацитай хэлэлжэжэ байгаа хэлсээнүүдтэ корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай, генерал Нам Ир түрүүтэй делегациин баримталһан хараа бодолые тон зүб гэжэ тоолоод, сесси болбол делегациин хүсэлэлгэнүүдые эрид шууд ба бүримүһэн дэмжэнэ.

Американска агрессидэ эсэргүүсэхын ба Кореядэ туһа хүргэхын түлөө тэмсэл үнгэрэгшэ жэлэй турша соо бүхы ороной элдэб ангинуудай, национальностьнуудай ба партинуудай гайхамшаг нэгэдэлэй эршон байдалда ябуулагдажа, угаа ехэ үрэнүүдые туйлаа гэжэ сесси тэмдэглэнэ. Американска империализм Корейскэ Арадай-Демократическа Республикада эсэргүү агрессиеэ зогсоогоогүй, манай ороной территориин хубинь байһан Тайван аралһаа өөрынгөө агрессивнэ сэрэгүүдые гаргаагүй, манай ороной агаарай хилэнүүдые дабалгаяа зогсоогоогүй, мүн Японие милитаризацилжа ба эзэмдэһэн ябадалаа үргэлжэлүүлжэ, манай орониие сүһэлэлгэеэ урда мэтэ бэелүүлэн, саботаж ба дайсан харша ондоошье ябуулгануудые хэжэ байһан ушарһаань, сесси болбол американска агрессидэ эсэргүүсэхэ ба Кореядэ туһа хүргэхэ зорилгоор бүхы ороной арадай тэмсэл шангадхагдаха ёһотой гэжэ тоолоно. Сесси иимэ шиидхэбэринүүдые баталан абаа:

1. Корейскэ фронт дээрэ дайлалдажа байгаа Хитадай арадай һайндуратанда, корейскэ Арадай армида туһа хүргэхын тула манай хүнүүдэй резервые ба материальна ресурснуудые элсүүлэн гулидхажа үргэлжэлхэ;

2. Американска агрессидэ эсэргүүсэхын ба Кореядэ туһа хүргэхын түлөө тэмсэлые бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхын тула патриотическа үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ ябадал хүгжөөхэ ба шангадхаха;

3. Бүхы тусхай агентнүүд, шпионуудые бүримүһэн үгы хэхэ ба Хитадта американска империализмын агрессивнэ ябуулгадань эсэс табиха;

4. Американска агрессидэ эсэргүүсэхэ ба Кореядэ туһа хүргэхын түлөө тэмсэхэ, тэрэшэлэн бүхы орон доторхи барилгануудые үргэдхэхын тула хүсэ шадалаа бэхижүүлхэ зорилгоор арбилалгын гурим бэелүүлхын, бүтээн гаргадаг продукцияа ехэ болгохын түлөө патриотическа хүдэлөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлхэ;

5. Зэбсэгүүдые абаха фондто зөөри суглуулхын түлөө хүдэлөө дэлгэрүүлхэ;

6. Сэрэгэй албахаагшадай ба фронт дээрэ наһа барагшадай бүлэнэр тухай бүри ехэ анхарал оролдолго гаргаха,

7. Патриотическа договорнуудые баталхын түлөө хүдэлөө үргэдхэхэ ба шангадхаха.

Дээрэ дурсагдаһан бүхы хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхын тула, эб найрамдал хамгаалха ба американска аргессидэ эсэргүүсэн тэмсэхэ Хитадай арадай комитедэй отделенинүүд демократическа элдэб партинуудай нютагай организацинуудтай, арадай организацинуудтай зүбшэлхэ зэргээр Хитад орон догор хаа-хаанагүй тодорхой гүсэбүүдые зохёохо, эдэ асуудалнуудые арадай түлөөлэгшэдэй конференцинүүд дээрэ зүбшэн хэлсүүлхэ ёһотой.

Кореядэ Хитадай һайндуратанай тэмсэжэ эхилһээр нэгэ жэлэй ойдо зорюулагдаһан митинг Пекиндэ болобо

ПЕКИН, октябриин 25. (ТАСС). Кореядэ Хитадай арадай һайндуратанай тэмсэжэ эхилһэн сагһаа хойшо нэгэ жэл болоһоной ойдо зорюулагдаһан олон мянган хүнэй митинг мүнөөдэр Пекиндэ болоо.

Митингые арадай политическэ консультативна Соведэй Бүхэхитадай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Чэнь Шу-тун нээгээд, эхилэлгын үгэ хэлэхэ зуураа, корейскэ Арадай армитай хамтадаа ябажа Хитадай һайндуратанай нэгэ жэл соо туйлаһан агууехэ илалтануудые, тэрэшэлэн Хитадай арадай һайндуратанай ба корейскэ Арадай армиин сэрэгшэдэй баатаршалгые тэмдэглэбэ.

Тэрэшэлэн Хитадай һайндуратанай түлөөлэгшэ Ду Бин ба бусад митинг дээрэ үгэ хэлээ. Эдэнэр американска агрессидэ эсэргүүсэхэ ба Кореядэ туһалха хүдэлөөе саашадань улам үргэдхэе гэжэ уряалбад.

Кореядэ даб дээрэ эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүд тушаа

ПЕКИН, октябриин 25. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Кэсонһоо иигэжэ дамжуулба:

Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай делегаци хоёр талын холбооной офицернүүдэй хоорондо туйлагдаһан хэлсээ тунхаглаа.

Хоёр талын холбооной офицернүүд иимэ асуудалнуудаар харилсан ойлголсоо гэбэл:

1) хэлсээн соо «зэбсэгтэ хүсэнүүд» гэжэ хэлэгдэхэ термин хадаа имагтал хинамжалга доро байдаг гү, али харьяата талануудай алинайшье зүгһөө элеэр гү, али далдаар тухирагдаһан зэбсэгтэ подразделенинүүдтэ ба зэбсэгтэ тус тус нюурнуудта хамаадана. Үүдхэгдэһэн ушарай түлөө харюусаха нюурнууд хинамжалга доро байдаг гэжэ гү, али ямар-нэгэн талын зүгһөө элеэр гү, али далдаар тухирагдаа гэжэ лаб тодоруулагдаад байгаа һаань, энэ тала тус ушарай түлөө харюусалгаһаа хулжаха ёһогүй.

2. Хэлсээнүүдые эбдэһэн ушарнуудые мүрдэлгэ энэнэй урда тээ холбооной офицернүүдэй хэдэг байһандал адляар бэелүүлэгдэхэ болоно.

3. Даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээнүүдые делегацинуудай һэргээхэ ябадалтай холбоотой асуудалнуудаар холбооной офицернүүдэй хоорондо туйлагдаһан хэлсээнүүд хадаа даб дээрэхи эблэрэлгэ тушаа хэлсээнүүдэй бүхы үе соо делегацинуудаар баталагдадаг байха ёһотой ниитэ хэмжээ-ябуулганууд тухай хэлсээнүүдэй зохихо хубинуудай проектнь болоно.

4. Аюулгүй байдал хангаха тухай энэнэй урда тээхи бүхы хэлсээнүүд, Кэсондохи хэлсээнүүдэй болохо газар ба нейтральна зоно тушаа хэлсээнүүд хадаа хоёр талын делегацинуудаар һүүлшын хэлсээнэй баталагдахадань, даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээнүүдэй бүхы үе сос аюулгүй байдал хангаха тухай хэлсээгээр һэлгэгдэхэ байна.

5. Хоёр талын сэрэгэй самолёдууд уларилай условинуудһаа гү, али техническэ шалтагаануудаар зайлашагүй болохо байһан ушарнуудһаа бэшэндэ, Паньмыньчжондохи хэлсээнүүдэй болохо район дээгүүр ниидэхэ ёһогүй; Нэгэдэмэл нацануудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгэй самолёдууд Кэсоной район дээгүүр ба Кэсонһоо Паньмыньчжондохи хэлсээнүүдэй болохо газар хүрэтэрхи харгын район дээгүүр ниидэхэ ёһогүй; корейскэ Арадай армиин ба Хитадай һайндуратанай сэрэгэй самолёдууд Муньсаниин район дээгүүр ба Муньсанһаа Паньмыньчжондохи хэлсээнүүдэй болохо газар хүрэтэрхи харгын район дээгүүр ниидэхэ ёһогүй.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭ[Э...]

ПХЕНЬЯН, октябриин 25. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани октябриин 25-да иигэжэ мэдээсэбэ:

Корейскэ Арадай армиин частьнууд Хитадай арадай һайндуратанай отрядуудтай нигтэ хани харилсаатай ябажа, бүхы фронтнууд дээрэ дайсанай добтолгонуудые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохёо, тэрэнэй хүнүүд ба техникые ехэ гээлтэ хоролтодо оруулаа.

Централь[на] ба зүүн фронтнууд дээрэ Арадай армиин част[ь...] Хвачхоньһоо ба Янгуһаа х[...] дайсанда эсэргүү шанга ба[...] нуудые хэжэ үргэлжэлһөөр.

Мүнөөдэр Арадай армии[н...] нэ частьнууд ба дайсанай с[...] дуудые агнан буудагшад да[...] 6 самолёт унагаагаа, эдэнь [...] най, Аньвениин, Муньч[...] Пхеньянай ба бусад городуу[д...] шондохи амгалан һуурин га[...] дые зэрлиг муухайгаар бомб[...] ба пулемёдоор буудаһан бай[...]

Вьетнамдахи дайнай ябуулганууд

ШАНХАЙ, октябриин 24. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Вьетнамай демократическа республикын арадай армиин генеральна штабай түлөөлэгшэ иигэжэ мэдүүлбэ: октябриин түрүүшын хоёр недели соо гол түлэбтөө Улаан мүрэнһөө зүүгээр ба фронтын баруун хойто участок дээрэ байлдаанууд болоо. Байлдаануудай үедэ арадай арми ба партизанска отрядууд шухала хэдэн газарнуудһаа дайсаниие түрижэ гаргаад, дайсанай 2.500 солдадууд ба офицернүүдые, тэрэ тоодо европейскэ ба африканска 8 рото солдадуудые үгы хэһэн байна.

Улаан мүрэнһөө зүүгээр, Тьен-Ханг ба Дьен-Ха тосхонуудай (Тай-Бинь провинци) оршондо шанга байлдаанууд боложо, дайсан хадаа европейскэ ба африканска 2 рото үлүүтэй солдадуудаа гээбэ. Мүн энэ райондо партизанска отрядууд дайсанда ехэ [...] хоролтонуудые ушаруулаа.

Баруун-Хойто участок[...] арадай армиин соединенинүү[д...] нойһоо баруун-хойшоо 150 [...] метртэ байһан Нгиа-Ло р[...] дайсанай бэхижүүлэгдэһэн К[...] ба Бан-То пунктнуудые эзэл[...] рэнэй һүүлээр арадай арми[ин...] гүүд Нгиа-Лоһоо зүүн-у[...] байдаг Бак-Хе ба Туонг-Хан[...] газарнуудта дайсанай пози[...] дые бүһэлхэеэ ошобо. Дайса[...] газарнуудһаа, мүн Кок-Банг[...] Луонг, Донг-Бо ба Део-Фай[...] нютагуудһаа яаралтайгаар [...] лээ. Эдэ газарнуудые хам[...] байһан дайсанай сэрэгүүдэй [...] най нэгэ хубинь үгы хэгдэ[...] трофей абтаа.

Вьетнамай арадай арми[ин...] ральна штабай түлөөлэгш[э...] районуудта партизанска [...] эдэбхитэй болоо гэжэ тэмд[...]

Египедтэхи событинууд тушаа

ПАРИЖ, октябриин 25. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, хуули бусаар эзэлһэн позицинуудһаань английска сэрэгүүдые дары сухарюулха тухай эрилтэ табижа. британска правительствода Египедэй правительствын эльгээһэн ното египетскэ газетэнүүдтэ толилогдоо. Исмаилида ба Порт-Саидта провокацинуудые зорюута хэһэн, арад зониие буудаһан, египетскэ албахаагшадта хэрзэгы шэрүүнээр хандаһан, гэр байрануудые нэгжэһэн, янза бүриин транспортын хүдэлмэриие гуримгүй болгоһон, египетскэ солдадуудта добтолһон ба бусад гэмтэ хэрэгүүдые хэһэн английска солдадуудые тус ното соогоо египетскэ правительство гэмнэнэ. Энэ хадаа зорюута алаһан, хүсэрхэһэн ба дээрмэдэһэн ябадал мүн гэжэ египетскэ правительство тоолоно.

«Иимэ ябуулганууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, — гэжэ египетскэ нотo соо хэлэгдэнэ, — Суэцк[э...] лай зонодо британска зэбсэ[гтэ хү]сэнүүд эзэмдэгдэһэн орон с[...] һандал адляар аашална, бр[...] командовани энэ зоные бр[...] сэрэгэй засагаархидай хина[...] ро оруулха, тэндэ бууда[...] ба шуһа адхаруулгын ёһо [...] тогтоохо һанаатай байна».

Суэцкэ каналай эрье [...] Эль-Фирдэн гэжэ һуурин [...] оршондо байдаг египетскэ [...] постые британска солдадуу[д...] лэн абаһан тухайда ното [...] хэлэгдэнэ.

«Бидэнэртэй дай хэжэ [...] дайсад шэнгеэр. британецуу[д...] да хандана» гэжэ «Аль-Ахр[...] зетэ радакционно статья со[...] шэнэ.

«Аль-Иштеракия» газетэ [...] сорнүүдтэй дипломатическа [...] саануудаа таһалхые прави[тельст]воһаа эрибэ.

Суданска арад английска сэрэгүүдые Суданһаа гаргахые эринэ

КАИР, октябриин 25. (ТАСС). Пресс-конференци боложо, тэрээн дээрэ Египедэй дотоодын хэрэгүүдэй министр Сираг Эд-дин-паша үгэ хэлэхэдээ, Суэцкэ каналай зоны элдэб районуудта английска солдадуудай хэһэн агрессиин, дээрмэдэлгын ба хюдалгын шэнэ аашанууд тухай мэдүүлгэ хэбэ. Английска сэрэгүүд Суэц гэжэ түмэр замай станциие, мүн түмэр замай мастерскойнуудые эзэлжэ, 20 танкаар бүһэлээ гэжэ Сираг хэлэнэ. Каирай ба Суэцын хоорондохи түмэр замай харилсаан таһалагдаа.

КАИР, октябриин 25. (Т[АСС]). Египетскэ хэблэлэй мэдэ[...] ёһоор, Хартум ба Египедэ[й...] городуудта демонстраци б[...] хүдэлмэришэд, студентнүү[д...] хы хүн зоной түлөөлэгшэд [...] даа. Английска сэрэгүүдые С[уданһаа] дары гаргахые демо[...] нууд эрибэ.

Үсэгэлдэр Суданай арад [анг]лийска товарнуудта бойкот[...] кампани эхилбэ. Суданецүү[д анг]лийска товарнуудые худалда[...] хаяа арсана.

Египедтэ англичанинуудай гаргажа байгаа аашанууд тухай каирска муниципалитедэй бэшэг

КАИР, октябриин 25. (ТАСС). Египетскэ газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэгэлдэр Каирска муниципалитедэй заседани болоо. Египедтэ англичанинуудай гаргажа байгаа аашанууд тухай б[...] дэлхэйн бүхы муниципалите[д...] эльгээхэ гэһэн шиидхэбэри б[...] абаа.

Англида парламентска һунгалтанууд эх[илээ]

ЛОНДОН, октябриин 25. (ТАСС). Общинануудай палатада болзорһоонь урид һунгаха һунгалтанууд Англида октябриин 25-да, Гринвичын сагаар үглөөнэй 7 сагта эхилээ. Голосовалалгань үдэшын 9 сагта дүүрэхэ байна.

Орониинь 625 округууд болгогдон хубаагдаа. Округ бүхэнһөө общинануудай палатада парламентын нэгэ гэшүүн һунгагдаха ёһотой. Гусхай мэдээнүүдэй ёһоор, бүхы дээрээ 1375 кандидадууд табигдаа. Лейбористска ба консервативна партинууд тус бүри 617 кандидадуудые, либеральна парти — 108 кандидадые табиба. Великобританиин коммунистическэ парти 10 округууд соо өөрынгөө кандидадуудые дэбжүүлээ. Компарти болбол консерваторнуудай илалта туйлаха ябадал тохёолдуулхагүйн тула, бусад округуудта кандидадууд-лейбористнуудта голосуудаа үгэхыень һунгагшадые уряална. Ондоо партинуу[д...] бүлэглэлнүүд 23 кандидадые [...] һан байха юм.

Бүхы һунгагшадайнь [...] 34.914.112 хүн болоно. Го[...] нинь «мажоритарна» си[стемын] ёһоор хэгдэхэ байна. Антиде[мократи]ческа энэ системэтэй во[...] лан, зэргэшэһэн кандидаду[уд...] юрын олонхи голосуудые окр[уг до]тор абагша кандидат һунгал[тада] рэ илаһан болохо байна. Ти[иг]ээд округ дотор үгтэһэн голо[суудай] ниитэ тоогой хахадыешье [...] кандидадууд олонхидоо һу[...] һанда тоологдодог юм. Һунгу[...] олонхи округуудта хэгдэһэн [...] ваниин даб дээрэхи дүнгүүд [...] риин 26-най һүниин тэн болото[...] гагдахаар хүлеэгдэнэ.

Харюусалгата ре[дактор]
Б. А. ОЧИР[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 28. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров 16.

Н—03712. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж [...]